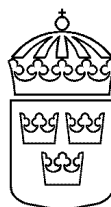

Riksdagens protokoll 1995/96:90

Fredagen den 3 maj

Protokoll
1995/96:90

Kl. 9.00 – 11.02
13.00 – 13.01

1 § Kompletteringsval till Valprövningsnämnden

Andre vice talmannen meddelade att från valberedningen hade till kammaren inkommit protokoll avseende kompletteringsval av en ledamot och en suppleant i Valprövningsnämnden. Valen skulle gälla för tiden från valet till dess nytt val av Valprövningsnämnd ägde rum.

Till ny ledamot i Valprövningsnämnden efter Björn von Sydow hade valberedningen föreslagit Lena Sandlin.

Kammaren godkände valberedningens förslag.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i Valprövningsnämnden
Lena Sandlin (s)

Till ny suppleant i Valprövningsnämnden efter Lena Sandlin hade valberedningen föreslagit organisationssekreteraren Stefan Svensson.

Kammaren godkände valberedningens förslag.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i Valprövningsnämnden
Stefan Svensson, organisationssekreterare

2 § Meddelande om frågestunden

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 9 maj kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsminister Göran Persson, utbildningsminister Carl Tham, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, kommunikationsminister Ines Uusmann, näringsminister Anders Sundström, miljöminister Anna Lindh och statsrådet Björn von Sydow.

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

3 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellationerna 1995/96:160 och 167

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:160 av Bo Lundgren om ett växande Sverige och interpellation 1995/96:167 av Andreas Carlgren om en gemensam valuta och centralbank.

Interpellationerna kommer att besvaras den 20 maj 1996.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 24 april 1996

Erik Åsbrink

Interpellation 1995/96:191

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:191 av Olle Lindström (m) om översvämningarna i Norrlandsälvarna.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 3 juni 1996 kl. 10.00.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar.

Stockholm den 29 april 1996

Thage G Peterson

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 1995/96:118 om häktet i Östersund

Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Berit Andnor har frågat mig om jag delar Riksdagens revisorers uppfattning att beslutsunderlaget för nedläggning av bl.a. häkten måste innehålla analyser och konsekvensbedömningar i ett vidare samhällsekonomiskt perspektiv. Frågan är ställd mot bakgrund av nedläggningen av häktet i Östersund och den granskning som Riksdagens revisorer har gjort av ärendet (rapport 1995/96:6). Berit Andnor har också frågat mig, med hänvisning till Riksdagens revisorers rapport, om jag tänker vidta några åtgärder, eventuellt en omprövning av hela beslutet att lägga ned Östersundshäktet.

Regeringen beslutade i april förra året att bl.a. häktet i Östersund skulle läggas ned. Häktet lades ned den 31 december 1995. Det fanns flera sakliga skäl till detta. Häktet i Östersund, med 15 årsarbetskrafter, var med sina 18 platser ett av de minsta häktena i landet. Enligt Kriminalvårdsstyrelsen behövdes bara omkring hälften av häktesplatserna för att klara verksamheten inom Östersunds upptagningsområde. Häktet var också dyrare än andra häkten, med en alltför hög driftskostnad per plats.

Ytterligare en utgångspunkt var de synpunkter som har lämnats av Europarådets s.k. Tortyrkommitté (kommitté till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning). Kommittén har besökt Sverige vid två tillfällen under de senaste åren och den har då bl.a. kritiserat bristen på gemensamhetsutrymmen och sysselsättning för de intagna vid landets häkten.

En av regeringens prioriterade uppgifter är att humanisera kriminalvården och i det ligger bl.a. att öka de intagnas möjlighet till gemenskap. De utrymmen som fanns vid häktet i Östersund uppfyllde inte de krav som bör ställas på ett häkte i dessa avseenden.

Regeringens utgångspunkt är att alla myndigheter skall bedriva sin verksamhet så effektivt som möjligt. Viktigt är dock att regeringen också beaktar arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiska frågor samt regionalpolitiska frågor. Det är regeringens uppgift att väga samman alla aspekter och göra en helhetsbedömning av vad som bäst gagnar samhället i stort. Vad som är viktigt i detta sammanhang är att alla de beslut om besparingar som regeringen fattar av statsfinansiella skäl har sin grund i en samhällsekonomisk bedömning. Detta betyder bl.a. att arbetsmarknads- och regionalpolitiska konsekvenser och behov av åtgärder på en övergripande nivå har vägts in i regeringens beslut om att sanera statens finanser.

Kriminalvårdens verksamhet skall bedrivas kostnadseffektivt. Sådana överväganden kan, som i fallet Östersund, leda till att verksamheten på en viss ort bör läggas ned. Ett sådant beslut får naturligtvis konsekvenser för andra myndigheter och organisationer, främst inom andra delar av rättsväsendet. Självklart måste också dessa konsekvenser vägas in i bedömningen. Så skedde också inför beslutet att lägga ned häktet i Östersund. De beräkningar som gjordes visade att en nedläggning, sedd också i detta större sammanhang, var motiverad och således skulle leda till en minskning av kostnaderna för rättsväsendet.

Riksdagens revisorer, som har modifierat beräkningarna, konstaterar att det är otvetydigt att kriminalvården gör en besparing då häktet läggs ned, men drar inte någon entydig slutsats om huruvida regeringens beslut var statsfinansiellt och samhällsekonomiskt motiverat. Enligt min uppfattning bör samhällsekonomiska kalkyler för enskilda beslut tolkas med försiktighet, eftersom beräkningarna kan göras på flera olika sätt. Revisorerna jämför i sina beräkningar avvecklingen av häktet med att det inte hade lagts ned. Enligt min uppfattning hade det varit mer relevant att jämföra nedläggningen i Östersund med t.ex. en avveckling av ett häkte på en annan ort. Utfallet av analysen hade då blivit en annan.

Beslutet att lägga ned häktet i Östersund var enligt min mening motiverat. Svaret på Berit Andnors fråga om regeringen kommer att ompröva beslutet att lägga ned häktet är alltså nej. Regeringens samlade bedömning är att kriminalvårdens verksamhet blir effektivare genom nedläggningen av Östersundshäktet och att åtgärden totalt sett leder till en billigare statlig verksamhet.

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Prot. 1995/96:90
3 maj

***Fel! Okänt
växelargument.***

Anf. 2 BERIT ANDNOR (s)

Fru talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret.

Bakgrunden till min interpellation är just den rapport som Riksdagens revisorer har lämnat. De har granskat regeringens beslut om nedläggning av häktet i Östersund. De säger att beslutet om nedläggning av häktet i Östersund var fattat på ofullständigt och missvisande underlag. Nedläggningen kan innebära en kostnad i stället för en besparing. De kompletterande beräkningar som revisorerna genomfört visar att beslutet leder till betydande tillkommande kostnader. Resultatet av revisorernas beräkningar avviker mycket från de ursprungliga beräkningar som Kriminalvårdsstyrelsen redovisade för Justitiedepartementet och som låg till grund för regeringens beslut.

Vidare anser också revisorerna att om ett beslut förväntas påverka andra delar av rättsväsendet eller andra departementsområden, bör statsfinansiella och samhällsekonomiska konsekvenser regelmässigt beaktas. Till detta skall också läggas det generella krav som ställs på alla myndigheter om att beakta de regionalpolitiska konsekvenserna av sina beslut. Detta är viktigt, men ansvaret för den totala sammanvägningen måste ju ligga hos regeringen.

Enligt min uppfattning är nedläggningen av häktet i Östersund ett typfall. Det visar vikten av att alla berörda verksamheter beaktas, om ett beslut om att förändra eller lägga ned verksamheter inte skall leda till att kostnader övervältras på andra myndigheter och att ingenting i slutändan egentligen är vunnet, inte ens ekonomiskt.

Justitieministern säger i sitt svar att regeringens beslut föregåtts av samhällsekonomiska bedömningar. Men jag har i alla fall inte kunnat utläsa något om detta i det underlag som regeringen hade att ta ställning till i samband med beslutet.

Att statens verksamheter skall bedrivas kostnadseffektivt i det rådande statsfinansiella läget är ju riktigt. Vi måste göra besparingar. Men det finns en uppenbar risk för felaktiga beslut när varje sektor skall reducera verksamheter samtidigt som man inte påtalar vikten av att analyser verkställs när det gäller konsekvenser och effekter för staten och samhället i övrigt.

Denna stuprörssyn på verksamheterna kommer på sikt att få förödande effekter, i synnerhet för regioner som för sin överlevnad är mycket beroende av närhet till statliga serviceverksamheter.

Det förtjänar att i detta sammanhang påminna om verkligheten. Jämtlands län täcker ett område stort som hela södra Sverige, från Ystad till norr om Norrköping. En nedläggning av häktet i Östersund innebär att de häktade skall föras till Härnösand. Fram och tillbaka är det fråga om 56 mil. I Östersund har på senare tid, förutom beslutet om häktet, funnits ett flertal exempel på beslut om förändringar av statliga verksamheter där man *inte* redovisar statsfinansiella konsekvenser eller samhällsekonomiska effekter.

Alla är vi medvetna om behovet av en effektiv verksamhet. Det innebär också att vi samlat har försökt hitta nya effektiva verksamhetslösningar. Man kanske prövar nya former. Så har skett i det här fallet också. Alla farhågor som fanns visar sig nu ha blivit bekräftade.

Jag måste slutligen fråga ministern om det ändå inte, mot bakgrund av den massiva kritik som framförts framför allt från Riksdagens revisorer, finns anledning att ta visst intryck och om hon är beredd att positivt behandla det nya förslag till en bra verksamhetslösning som plockats fram.

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Man kan naturligtvis göra beräkningarna och analyserna på olika sätt. Riksdagens revisorer har gjort det på ett något annorlunda sätt jämfört med regeringen. Lika fullt kommer Riksdagens revisorer inte alls fram till att det inte var försvarbart att göra nedläggningen. Man säger nämligen att det inte mot bakgrund även av de modifierade beräkningarna kan dras någon entydig slutsats av om regeringens beslut var statsfinansiellt och samhällsekonomiskt motiverat.

Jag menar att de beräkningar och analyser utförda av kriminalvården som låg till grund för regeringens beslut var väl genomförda och bra. Vi kan säkerligen fortsätta en diskussion om hur man i fortsättningen ytterligare kan förbättra de analyserna. Men när det gäller just det här häktets nedläggning känner jag inte minsta tvekan. Det var ett bra beslut, mot bakgrund av att kriminalvården måste spara. Häktet i Östersund är ett mycket litet och ett mycket dyrt häkte.

Sett till i vilken utsträckning det här häktet har använts drar varje häktad med sig en kostnad på 1 miljon kronor om året. Det är icke försvarbart.

Dessutom tror jag att de beräkningar som kriminalvården gjort övervältringar av kostnader på andra sektorer, främst inom rättsväsendet, är väl utförda. Jag tror att man – Östersunds kommun har ju gjort beräkningar – överskattar övervältringskostnaderna. Kriminalvården har nämligen erfarenhet av nedläggningar av den här typen. Man har där erfarenhet av hur andra kostnader påverkas. Man vet att en rad olika omständigheter inträffar som leder till att kostnaderna inte alls blir så höga som Östersunds kommun har antagit för andra myndigheter som är berörda av häktesverksamheten.

Allt detta sammantaget gör att beslutet om en nedläggning var nödvändigt och bra för att uppnå de sparkrav som regeringen har.

Jag tar inte alls till mig att det skulle vara en massiv kritik i det här enskilda fallet. Av det som jag återgav av slutsatserna från Riksdagens revisorer framgår att det egentligen inte finns några bestämda uppfattningar ens i den ekonomiska delen. Trots de faktiska omständigheterna beträffande vad detta häkte kostade och den besparing som vi faktiskt gör – och den besparing som även Östersunds kommun kom fram till att man gör, även med dess höga beräkningar av övervältringskostnaderna – blev det en besparing. Därför tror jag att detta är ett nödvändigt och bra beslut.

Anf. 4 BERIT ANDNOR (s)

Fru talman! Som jag inledningsvis sade är det en självklarhet att statens verksamheter skall bedrivas kostnadseffektivt. Därom är vi överens. Skillnaden i vårt resonemang gäller synen på helheten, på den

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

totala effekten av det hela. Man kan inte bara titta på en sektor, utan man måste bredda sitt synsätt och titta också på statens andra sektorer och samhället i övrigt.

Sektoriseringen i samhället i dag är ett av våra största problem när vi skall spara och göra verksamheten effektiv. Det är ett stort problem att vi inte kan se över sektorsgränserna. Det gör att det också blir svårt att bedöma effekterna inom andra sektorer och verksamheter. Svagheten är uppenbar i det här sammanhanget. Det är anledningen till att också regeringen vid ett flertal tillfällen ansett det vara väldigt viktigt att myndigheterna själva gör regionalpolitiska bedömningar när det gäller konsekvenser/effekter av de beslut som avses bli genomförda.

Senast för ett år sedan var detta uppe till diskussion. I sin regionalpolitiska proposition sade regeringen mycket tydligt att samhället, regeringen, har ett ansvar för att se till helheten och för att väga samman de samhällsekonomiska och statsfinansiella effekterna totalt sett. Det är ju viktigt att man inte får regionalpolitiska snedeffekter som i en förlängning kommer att innebära betydande kostnader för samhället totalt sett. Detta strök vi här i riksdagen verkligen under. Vi betonade att vi tyckte att regeringen hade rätt när det gällde detta synsätt. Det här har upprepats vid ett flertal tillfällen.

När man nu tittar på de enskilda sektorerna kan man naturligtvis i de beräkningar som görs, om enbart kostnaderna beaktas, se att det var en besparing för kriminalvården. Jag ifrågasätter alltså inte detta. Däremot ifrågasätter jag synsättet samhällsekonomiskt. Det har faktiskt Riksdagens revisorer med all tydlighet visat på i sitt exempel. Det är ett betydande exempel. Det är också anledningen till att man, t.ex. när det gäller Försvarsdepartementet och försvarspropositionen, gör alla de här beräkningarna för att kunna fatta ett bra beslut.

Alla är vi eniga om att vi måste spara. Vi vill se till att vi får en kostnadseffektiv verksamhet. Då är det viktigt att inte övervältra kostnader på andra myndigheter eller på samhället i övrigt. Det är viktigt att de statsfinansiella och samhällsekonomiska effekterna beskrivs och finns med i det underlag som regeringen har att ta ställning till.

Ministern säger att nedläggningen av häktet i Östersund skulle kunna ställas mot en nedläggning på en annan ort och att Riksdagens revisorer borde ha beaktat det i sina beräkningar. Det kan mycket väl vara så. Jag har ingen anledning att ifrågasätta det. Det kan vara ett riktigt synsätt. Det fritar ändå inte, enligt min uppfattning, regeringen och Justitiedepartementet från ansvaret för att göra en samhällsekonomisk beräkning, dessutom i ett regionalpolitiskt perspektiv.

Inte heller är det bevisat att en sådan analys, en sådan jämförelse mellan olika orter, skulle få en annan effekt. Men Riksdagens revisorer kan faktiskt ha rätt i en del av det man framför. Det finns kanske anledning att titta litet närmare på det. Annars vore det väl samhällsekonomiskt vansinne att lägga ner häktet i Östersund.

Alla beslut som regeringen fattar kan inte vara till hundra procent riktiga. Därför har vi plockat fram ett alternativ, som nu ligger för bedömning hos justitieministern. Justitieministern har ju tidigare uttalat att hon är positiv till att titta på nya verksamhetslösningar som är kost-

nadseffektiva och som också skulle kunna innebära en utveckling av verksamheten, rättsväsendet, totalt sett.

Är ministern ändå inte beredd att positivt behandla en sådan fråga?

Anf. 5 GÖTHE KNUTSON (m)

Fru talman! Jag vill inte på något sätt gå i vägen, men om det bedöms rimligt att ge mig ordet tackar jag för det.

Det här är en besvärlig fråga; precis som det, föreställer jag mig, kommer att bli besvärligt att framdeles göra bedömningar med utgångspunkt i kriminalvårdens planering när det gäller anstalter och en del annat av dess verksamhet.

Inledningen kring häktet i Östersund och beslutet om en nedläggning, ja, redan de planerna, väckte larm. Det hela blev mycket uppmärksammat. Kommunalrådet i Östersund, Gun-Britt Mårtensson, uttalade mycket stark kritik. Hon kallade beslutet för fullständigt vanvett. Det var ett hårt betyg gentemot hennes partivänner.

Riksdagens revisorers ordförande, Per-Olof Håkansson, har senare uttalat att hela ärendet bör omprövas.

Det är dessutom rätt många i Östersund som påstår, vilket också noteras i interpellationen av Berit Andnor, att det finns en kritik. Uppenbart är att det finns negativa faktorer. Kritiken har uttalats av åklagare, advokater, polis och häktade.

Sedan kan man konstatera att med de förändringar som nu görs av organisationen av rättsväsendet, icke minst i Norrland, kommer en stor del, kanske de allra flesta, av rättsväsendets medarbetare att få färdas i bil stora delar av veckan. 56 mil för att transportera häktade är rätt mycket.

Statsrådet ger en tillrättavisning till revisorerna. I svaret kan man läsa att det borde ha gjorts en jämförelse med en avveckling på annan ort i stället för att göra en jämförelse med en nedläggning. Jag får en känsla av att det är att jämföra päron och äpplen, som uttrycket säger.

Jag vill fråga på vilket sätt regeringens samlade bedömning kan leda fram till att kriminalvårdens verksamhet blir effektivare genom nedläggningen av Östersundshäktet. Att det sedan skulle bli billigare har revisorerna i och för sig kommit att pröva ännu en gång. Och det är som statsrådet säger att man inte entydigt tar ställning. Å andra sidan har man inte backat ur sin tidigare kritik och hävdar således fortfarande att det borde bli en omprövning.

Det som behövs är en genomlysning. Om det skulle göras en genomlysning av detta fall skulle man kunna få en modell för hur man skall gå till väga fortsättningsvis när ett antal fängelser och andra verksamheter blir föremål för nedlägningsplanering.

Anf. 6 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Jag har ett behov av att inledningsvis påminna om att det som vi diskuterar är en arbetsplats som omfattar 15 årsarbetskrafter. Det är inte fråga om nedläggning av någon militäranläggning någonstans i Sverige som berör hundratals eller tusentals anställda. Vi talar dessutom om det utifrån perspektivet att statsmakterna har bestämt att

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

den statliga verksamheten måste bli billigare, effektivare och bättre. Det måste leda till att olönsamma och ovanligt dyra och svår lösbara problem som finns på vissa ställen skall lösas bl.a. genom att man lägger ned verksamheten.

Detta är ett häkte som är ovanligt dyrt och som inte fungerar väl. Om vi skulle uppfylla de krav som måste ställas på våra häkten skulle det bli än dyrare.

Jag har redovisat att vi har gjort beräkningar av vad nedläggningen innebär för övriga kostnader. Göthe Knutson nämnde färdandet i bil. Kriminalvården har erfarenhet av vad det innebär att man lägger ned en verksamhet på ett ställe i relation till vad det innebär för resten av rättsväsendet. Dessa beräkningar finns med i detta sammanhang, och de innebär fortfarande att det är ekonomiskt försvarbart och ekonomiskt nödvändigt att göra det mot bakgrund av det principbeslut som vi har om att statsförvaltningen, rättsväsendet och kriminalvården skall spara pengar och bli effektivare. Mot den bakgrunden anser jag att detta beslut står fast. Det är ett nödvändigt beslut, och det kommer inte att omprövas.

Anf. 7 BERIT ANDNOR (s)

Fru talman! Jag vill upprepa att vi är överens om att den statliga verksamheten skall bedrivas på ett så bra sätt som möjligt. Den skall vara kostnadseffektiv. I dessa tider måste vi också lägga ned verksamheter. Det är vi överens om. Det som jag har velat framhålla, vilket också Riksdagens revisorer framhåller i sin kritik, är just detta att när vi har ett samhälle som är så sektoriserat, där varje verksamhet som skall reducera sin verksamhet tittar på sitt, då finns det en uppenbar risk för att det blir fel i beslutsfattandet. Det är därför som det är så viktigt att bredda synsättet när man kommer till ett slutligt beslutsfattande i regeringen. Man måste titta på samhällsekonomin, och man måste titta på statsfinanserna totalt sett. Nu har ju denna nedläggning genomförts. Och vi ser också hur verkligheten har blivit. Jag skulle kunna räkna upp många exempel på vad det är som händer. Åklagare, polis, advokater och häktade är eniga om att detta inte fungerar bra. För en enskild häktad innebar det tio resor à 56 mil för att få detta att fungera, och ändå fick han inte den kontakt som han skulle behövt ha med sin advokat.

När justitieministern säger att man har erfarenheter från nedläggning i andra sammanhang inom kriminalvården betvivlar jag inte det. Det som jag säger är att Östersund ligger i mitten av Jämtland, som är lika stort som södra Sverige från Ystad till norr om Norrköping. Det är en viss skillnad, och man måste också ta hänsyn till den verkligheten. Det kan inte vara så att det skall tummas totalt på den service som är nödvändig, vilket också kommer att leda till att rättssäkerheten för den enskilde kanske inte kommer att kunna uppfyllas på ett bra sätt. Det är det som är så viktigt. Jag vill upprepa att jag verkligen hoppas att ministern tar vara på de förslag som kommer i framtiden när det gäller just att hitta nya verksamhetslösningar.

Anf. 8 GÖTHE KNUTSON (m)

Fru talman! Jag noterar naturligtvis att justitieministern inte vill göra någon omprövning av ärendet. Men det som jag föreslog var en genomlysning som jag är övertygad om skulle vara gagnelig för den fortsatta behandlingen av nedläggningsplanering i sparandesyfte. När det gäller fängelserna är det ju ofta fråga om att det är äldre byggnader, och vi har åklagarväsendet etc. Här skulle man kunna få fram en modell där regeringen visar, och som alla som deltar i debatten kan ha glädje av att ta del av, hur man betar sig för att få fram de relevanta faktorerna och för att göra en värdering, vilket Riksdagens revisorer nu har gjort och som statsrådet har en kritisk syn på. Jag tycker att det är beklagligt om regeringen inte vill göra den genomlysningen och därmed berika debatten på fakta.

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Jag är övertygad om att Riksdagens revisorers rapport kommer att leda till diskussioner på ett mer principiellt plan om hur beräkningar skall behandlas och vilka aspekter som bör behandlas i samband med rationaliseringar inom statsförvaltningen.

Vad jag vänder mig mot är att man kräver att nedläggningen av en arbetsplats med 15 årsarbetskrafter skall behandlas som om det var fråga om en arbetsplats med betydligt fler anställda än det är fråga om i detta sammanhang.

Den principiella diskussionen behöver inte föras i detta ärende. I detta ärende anser jag att det finns en god modell för vilka fakta som behöver föreläggas för att regeringen skall fatta ett bra beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1995/96:173 om villkoren för personaluthyrning

Anf. 10 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Christel Anderberg har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att de privata personaluthyrningsföretagen skall få möjlighet att utvecklas och för att deras anställda skall få behålla möjligheten att få arbete i sådana företag.

Christel Anderberg är kritisk mot att de som är anställda på personaluthyrningsföretaget inte får arbetslöshetsersättning när uthyrningsföretaget inte kan hyra ut dem. Frågan är föranledd av att Arbetsmarknadsstyrelsen i ett meddelande till arbetslöshetskassorna informerat dessa om ett antal avgöranden i Försäkringsöverdomstolen och länsrätter där domstolarna konstaterat att de sökande, med nu gällande regler för arbetslöshetsersättning, inte hade rätt till arbetslöshetsersättning vid sidan av sin deltidsanställning i olika personaluthyrningsföretag. Syftet med meddelandet var bl.a. att alla arbetslöshetskassor skulle behandla anställda i personaluthyrningsföretag på samma sätt – detta för att inte snedvrider konkurrensen mellan de olika personaluthyrningsföretagen.

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Personaluthyrningsföretag fyller en förhållandevis ny och viktig funktion. Andra företag kan på ett flexibelt sätt köpa den hjälp de just för stunden behöver. Det företag som är i behov av tillfällig hjälp kan genom att anlita ett uthyrningsföretag få arbetet utfört utan att behöva ta det fulla arbetsgivaransvaret. Personaluthyrningsföretagens expansion visar att det finns ett stort intresse från andra företags sida att köpa en uthyrningstjänst för tillfälliga arbetsinsatser av skiftande karaktär. Personaluthyrningsföretagen åtar sig också rekryteringsuppdrag, och dessutom kan arbete genom personaluthyrningsföretag vara en inkörsport till en anställning i andra företag.

Enligt de kollektivavtal som gäller på området skall anställningen i personaluthyrningsföretag vara tills vidare och med lägst 20 timmar i veckan. Det är möjligt att träffa avtal om avvikelser från kollektivavtalet, vilket medför att många personaluthyrningsföretag tillämpar behovsanställning, timanställning eller projektanställning och att man erbjuder anställning några enstaka timmar per vecka. Kan personen hyras ut i större omfattning får han eller hon lön för det arbete som utförts, men detta blir en rörlig kostnad för personaluthyrningsföretaget.

Deltidsarbetslöshet är ett stort problem, som vi måste försöka komma till rätta med. Genom generösa regler för utfyllnad med arbetslöshetsersättning saknar arbetsgivaren motiv att organisera arbetet så att arbetslöshet inte uppstår. Regeringen beslutade i juni 1995 att begränsa rätten till arbetslöshetsersättning vid sidan av tillsvidareanställning på deltid.

Det är naturligtvis inte bra att arbetsgivare lägger upp arbetet så att de främst erbjuder deltidarbete, trots att arbetstagarna vill arbeta heltid, som förekommer inom t.ex. handel, kommun och landsting och på andra håll. Men jag ser som särskilt angeläget att företag med affärsidé att hyra ut sin personal också tar det fulla ansvaret för sina anställda.

Utredningen om ersättning vid arbetslöshet och omställning, ARBOM, har enligt direktiven i uppdrag att se över problematiken med arbetslöshetsersättning och deltidarbete. Utgångspunkten skall vara att arbetslöshetsersättning inte skall medverka till att stimulera utbudet på deltidarbete och att den skillnad som kan förekomma mellan utbudet på deltidarbete och efterfrågan på sådant arbete inte kan lösas genom arbetslöshetsersättning. Slutrapport skall avges senast den 30 september 1996. Regeringen avser vidare att låta utvärdera den lag om privat arbetsförmedling och uthyrning av arbetskraft som gäller sedan den 1 juli 1993. Frågan är stor och komplicerad och har alltså på flera sätt redan uppmärksammats av regeringen.

Anf. 11 CHRISTEL ANDERBERG (m)

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Det är positivt att vi tycks ha en gemensam grundsyn på personaluthyrningsföretagen, nämligen att de fyller en viktig funktion. Det är också positivt att frågan redan har uppmärksammats av regeringen. Problemet är bara att medan gräset gror dör kon.

När jag väckte den här interpellationen i början av april hade jag haft kontakt med ett antal mindre personaluthyrningsföretag. De var

alla nystartade och hade små eller obefintliga marginaler. Budskapet från dem var entydigt: Gör någonting snabbt. Vi kanske klarar april månad ut, men sedan tvingas vi i konkurs.

Det är fråga om människor som i god tro har satsat sitt sparkapital för att bilda bolag i förlitan på att regelsystemet låg fast. För alla dessa företagare och deras anställda kom AMS beslut den 27 februari i år som en kall dusch. Med ett enda penndrag drog AMS undan mattan under fötterna på tusentals människor. De frågar sig: Varför agerar AMS på det här sättet? Jag ställer den frågan till statsrådet.

Jag vill dessutom starkt ifrågasätta den rättsliga grunden för AMS beslut. Personaluthyrningsföretagen tecknar anställningsavtal enligt 5 § LAS, som säger att avtal om tidsbegränsad anställning får träffas bl.a. vid avtal för viss tid eller visst arbete. Man kallar det timanställd vid behov. Denna avtalskonstruktion har godkänts av arbetstagarens fackliga organisation, som i allmänhet är HTF. Utan att kunna motivera det har AMS nu sagt att oavsett vad det står i avtalen tycker AMS att det är fråga om avtal enligt 4 § LAS, dvs. tillsvidareanställning. Detta anser jag vara ett veritabelt rättsövergrepp. Enda skälet torde vara att AMS inte tycker om deltidsanställningar utan tycker att det är bättre att folk i så fall är arbetslösa till hundra procent. Vad anser statsrådet?

För en månad sedan besökte jag personaluthyrningsföretaget Resursen AB i Borlänge och pratade med de anställda där. Det visade sig att samtliga var inskrivna hos arbetsförmedlingen och således stod till arbetsmarknadens förfogande. De var fullt införstådda med att om arbetsförmedlingen skulle erbjuda dem ett tillfälligt arbete, vikariat eller liknande, måste de anta erbjudandet, för annars skulle de förlora sin rätt till a-kasseersättning. De hade mycket svårt att förstå logiken i AMS beslut, som innebär att du inte får ta det jobb som Resursen erbjuder, för då får du inte fyllnadsstämpla. Men du måste ta det jobb som arbetsförmedlingens vikariatspool erbjuder, för annars mister du rätten att fyllnadsstämpla.

Bortsett från den bristande logiken innebär detta att AMS argument, att en medlem som arbetar hos ett personaluthyrningsföretag måste anses vara anställd i den omfattning han står till företagets förfogande, inte håller eftersom personen samtidigt står till arbetsförmedlingens förfogande. I avvaktan på att arbetsförmedlingen erbjuder ett heltidsarbete hoppar dessa människor in och jobbar för Resursen tillfälligt när de erbjuds arbete där.

Jag har mycket svårt att se någonting anstötligt i detta. Det vore intressant att höra arbetsmarknadsministerns syn på saken.

Anf. 12 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Christel Anderberg framställer detta som om det vore något nytt, som att AMS fattat ett beslut. Men så är det ju inte. Det här är ingen nyhet. Detta är en tillämpning av lagen om arbetslöshetsersättning, lagen som vid överklagande från person inte har ändrats. Den har alltså prövats. Den rättsliga grunden finns således. Lagen har prövats både av Försäkringsöverdomstolen och av länsrätter. Det här är alltså dagens praxis. Vad AMS gjorde vid det datum som Christel Anderberg

Prot. 1995/96:90

3 maj
Svar på
interpellationer

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

angav var att man beskrev den praxis som rådde, av de skäl som jag också angav: Man ville ha en likformighet över landet.

Jag har sagt att det här är föremål för översyn i en utredning, ARBOM. Dess rapport kommer efter sommaren. En första rapport har vi redan fått, men det kommer ett delbetänkande till. Då kommer detta att beskrivas, och förhoppningsvis ges förslag till hur detta skall lösas.

När det sedan gäller det företag som Christel Anderberg nämner, Resursen AB i Borlänge, har jag en positiv grundinställning till att det kommer upp sådana här företag, men man måste kräva litet ansvar av dem. Just det här företaget har tre fast heltidsanställda och mellan 35 och 40 deltidanställda. Då kan man fundera på om det inte är så – när så många behöver utfyllnad – att företaget, förmodligen av ekonomiska skäl, utnyttjar det här. Skulle man se det i ett annat perspektiv kunde man säga att det har litet för stor kostym.

Anf. 13 CHRISTEL ANDERBERG (m)

Fru talman! Även om det inte var ett nytt beslut från AMS den 27 februari, är det definitivt fråga om en helt ny tolkning av regler som har gällt sedan länge.

Det är bra att regeringen har tillsatt en utredning för att se över frågan om arbetslöshetsersättning och deltidarbete. Det gäller att hitta rimliga avvägningar så att man förhindrar missbruk eller överutnyttjande.

I avvaktan på att den utredningen blir klar måste man i alla fall kräva att tillämpningen av gällande regelsystem blir konkurrensneutral. Statsrådet har inte besvarat den delfrågan i min interpellation. Jag skulle vilja ha ett svar även på den.

AMS beslut att slopa rätten till fyllnadsstämpling tar sikte endast på de privata personaluthyrningsföretagen. Det innebär att företrädesvis HTF-an slutna, deltidarbetande kvinnor inom kontor och administration, drabbas medan många samhällssektorer där verksamheten är uppbyggd på liknande sätt lämnas i fred av AMS. Kommunernas system med s.k. springvikariat, landstingens interna ringlistor och det statliga Systembolagets sätt att möta arbetstoppar är några exempel som visar att de privata personaluthyrningsföretagen nu diskrimineras.

Är statsrådet beredd att vidta omedelbara åtgärder för att få till stånd en neutral tillämpning av LAS 5 §, lika för alla arbetsgivare, i avvaktan på att man finner ett bra system för framtiden?

Det är riktigt som arbetsmarknadsministern sade, att Resursen engagerar totalt 40–50 personer. Man har lyckats skapa arbetstillfällen motsvarande ca 14 heltidstjänster. Självfallet är det av ekonomiska skäl som man inte kan anställa alla dessa 40 personer, eftersom det inte finns uppdrag för så många. Att anställa alla vore inte att ta sitt ansvar, eftersom företaget då snabbt skulle gå över styr om man drog på sig en sådan kostnad.

Men ett annat skäl – och ett mycket legitimt sådant – är att ju fler personer som företaget kan knyta till sig, desto bredare kompetens förfogar man över och desto bättre service kan man erbjuda sina kunder. Det är ju inte så som Socialdemokraterna ofta tenderar att tycka,

att alla människor är stöpta i samma form, har exakt samma kompetens och kan användas till exakt samma arbetsuppgifter. Människor är olika, och företagens kunder är också olika och har olika behov. Därför behövs det en större kader.

Med den höga arbetslöshet som vi har i vårt land får ingen möjlighet lämnas oprövad att främja tillkomsten av nya jobb. Reglerna måste vara sådana att det alltid skall löna sig att arbeta och att det alltid skall löna sig bättre att arbeta något än att inte arbeta alls.

I dagens stenhårda konkurrensläge anställer ingen personal för mer tid än som det finns behov av. Det är därför som uthyrningsföretagen fyller en så viktig funktion. Vi politiker må gilla heltidsanställningar hur mycket som helst, men vi kan ju inte blunda för hur verkligheten i dag ser ut.

Anf. 14 PATRIK NORINDER (m)

Fru talman! För några veckor sedan ställde jag en fråga till arbetsmarknadsministern under frågestunden. Arbetsmarknadsministern var då ny och kunde inte besvara frågan, och det hade jag full förståelse för. Nu har det gått ett tag, och det kanske finns anledning att återigen ställa den. Frågan tog sin utgångspunkt i att AMS beslut riktade sig endast mot en bransch, nämligen de privata personaluthyrningsföretagen. Andra branscher med samma funktionssätt behandlades på ett annat sätt. Som exempel tog jag upp bevakningsföretag, städföretag, transportföretag, offentliga företag såsom Systembolaget och den kommunala sektorn med sina springvikariat.

Jag tycker att det är bra att de olika ersättningssystemen ses över. Det är bra att de utredningar som arbetsmarknadsministern hänvisade till har tillsatts. Men det borde vara ett anständighetskrav att alla branscher borde behandlas lika. Tyvärr är det de HTF-anslutna som har råkat illa ut den här gången, deltidsarbetande och framför allt kvinnor. De arbetar inom sektorn kontor och administration och inom dessa personaluthyrningsföretag.

Jag delar Christel Anderbergs syn, att man måste se till konkurrensaspekten. Det borde vara ett anständighetskrav att till dess att utredningarna är klara och man har fattat beslut med anledning av dessa borde de regler som gällde tidigare när personaluthyrningsföretagen startade fortsätta att gälla. Jag vill fråga arbetsmarknadsministern om hon är villig att låta dessa reglerna gälla till dess att utredningarna är klara.

Jag är en vänlig person, och jag tänkte ta upp ett brev som jag vet att arbetsmarknadsministern har fått från ett av dessa förnyelseföretag. Det inleds med: "Snälla Margareta, ta dig tid att läsa det här." Det hoppas jag att arbetsmarknadsministern har gjort. Vidare tas det upp ett exempel från den offentliga förvaltningen. Avsändaren skriver: "En fast anställd undersköterska blir sjukskriven i fem dagar och måste ersättas. Från den interna ringlistan blir en arbetslös vikare kontaktad och insatt som ersättare. När arbetet är avslutat kan vikarien fortsätta att stämpla. En annan sjuksköterska blir sjuk en vecka senare. Samma vikarie blir insatt som ersättare. På så sätt kan det fungera år ut och år in. Vissa

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

vikarier arbetar på detta sätt upp till tio år.” Anser arbetsmarknadsministern att det är rätt att behandla detta företag och dess anställda – men inte de som arbetar inom personaluthyrningsföretag – på det här viset?

Detta är viktigt för de företag som nu har etablerat sig. Det är speciellt angeläget för förnyelseföretagen – men naturligtvis även för andra företag – att det blir klarlagt att det blir en konkurrensneutralitet. Jag vädjar till arbetsmarknadsministern att se till att de regler som gällde tidigare när dessa företag startade bibehålls till dess att utredningarna är klara och riksdagen får möjlighet att fatta nya beslut.

Anf. 15 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Det blir en något förvirrad debatt. Både Christel Anderberg och Patrik Norinder framställer det som att det är fråga om ett nytt beslut som AMS har fattat nu under våren. Men det är inget nytt beslut, det vill jag understryka. Denna tolkning har gjorts tidigare och den har prövats juridiskt. Det är detta som AMS nu har gått ut och påpekat så att det skall bli en likvärdig behandling av personaluthyrningsföretag landet över. Det skall alltså råda konkurrensneutralitet företagen emellan.

Man måste fundera litet grand över detta med personaluthyrningsföretag. Jag sade i mitt första inlägg att jag ser positivt på den här typen av företag. Samtidigt är det väldigt viktigt att dessa företag tar sitt ansvar. Utan någon jämförelse i övrigt finns det ju – och det breder tyvärr ut sig – i andra länder sätt att anställa folk som påminner om det här systemet. När det finns arbete är man välkommen, och när det inte finns något får man stå utanför. Företaget måste också ta ett vidare ansvar än bara för den stund som ett arbete utanför uthyrningsföretaget kan erbjudas. Detta är en principiell syn, och här finns det anledning att höja ett varningens finger.

ARBOM skall alltså se över den här delen som är ett problem, inte bara för personaluthyrningsföretag utan också för arbetsmarknaden i dess helhet. Det finns två sidor av detta med deltidarbetslöshet och a-kassa. Vi vill ju försöka förmå arbetsgivare att skapa heltidstjänster så att människor skall kunna försörja sig. Vi vill ju framför allt inte att systemet med a-kassa skall stimulera ytterligare deltider – de är alldeles för många redan i dag. Det finns en konflikt mellan den synen och den enskilda personens behov av att få en inkomst som är till fyllest.

Det är det som ARBOM tittar på. Men man tittar också specifikt på frågan om uthyrningsföretag. Jag vet att man i utredningen har haft möten med arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter för att diskutera det här. Utredningens rapport kommer den 30 september.

Jag är därför inte i dag beredd att säga att den lag som AMS praxis vilar på skall förändras. Det är jag inte beredd att göra.

Anf. 16 CHRISTEL ANDERBERG (m)

Fru talman! Jag har heller inte begärt att lagen skall ändras. Det enda man behöver göra är att få till stånd en annan tolkning av den, den tolkning som har funnits ända fram till februari i år.

HTF i Gävle-Dala-området har över 20 % arbetslöshet bland sina medlemmar. Det är fråga om ca 50 arbetstillfällen i Borlänge, och det är fråga om tusentals arbetstillfällen i hela Sverige. Jag vädjar till arbetsmarknadsministern: Gör någonting, och gör det snabbt! Det måste ändå vara bättre att folk arbetar litet grand än att de inte arbetar alls.

När jag var på Resursen träffade jag 60-åriga Elsa, som hade jobbat där. Hon gav mig ett brev, i vilket hon ställer följande frågor: Är det politikernas avsikt att faktiskt tvinga hem oss och andra i stället för att vi skall arbeta och avlasta statens hårt ansträngda finanser? Hur skall arbetslösheten kunna halveras fram till år 2000 om inte nya, flexibla lösningar tillåts? Vilka förslag har ni för att vi på nytt skall hitta in på arbetsmarknaden, efter att åter ha blivit utkastade, denna gång av AMS? Varför diskrimineras en särskild grupp på arbetsmarknaden? Vi vet att vår arbetsgivare slås ut i och med detta beslut. Finns det något hopp för oss att kunna fortsätta arbeta innan detta sker?

Jag hinner inte läsa upp hela brevet, men jag vill gärna överlämna det till arbetsmarknadsministern. Elsa i Borlänge och hundratals av hennes medsystrar – och även medbröder, för den delen – hoppas på ett positivt svar från statsrådet.

Anf. 17 PATRIK NORINDER (m)

Fru talman! Arbetsmarknadsministern svarar – som vanligt – inte på frågorna. Jag bad att få reda på hur arbetsmarknaden ser ut vad gäller konkurrensneutraliteten, men jag fick inte ett dugg svar på hur ministern ser på konkurrensneutraliteten gentemot den offentliga sektorn, osv.

Jag härsknade till litet när arbetsmarknadsministern sade att arbetsgivarna inte tar sitt ansvar och att det gäller att ”förmå” arbetsgivarna att skapa heltidstjänster. Med en välvillig tolkning kan man säga att arbetsmarknadsministern ännu inte har lärt sig hur arbetsmarknaden fungerar. Arbetsgivarna tar nog ett mycket bra ansvar för sina anställda. Men det kan ju faktiskt vara så att någon blir sjuk, att någon tar tjänstledigt för studier eller att någon är föräldraledig. Det kan uppstå situationer då man som arbetsgivare behöver hjälp. Kanske har man i en akut situation mycket att göra, och det är då ett utmärkt tillfälle att be om och få hjälp.

Jag tror nog att både de privata arbetsgivarna och de offentliga tar sitt ansvar, så den saken har inte med det här att göra.

Det känns litet underligt att höra Socialdemokraterna säga att man skall försöka minska arbetslösheten när man samtidigt gör allt för att motverka att människor kommer in på arbetsmarknaden. Det här är ett mycket bra sätt för arbetslösa att komma in på en arbetsmarknad. Många har gjort det. Många får fasta jobb tack vare den här möjligheten till personaluthyrning. Jag tror att de förnyelseföretag som arbetar i den här sektorn fyller en mycket viktig funktion. Nu när denna möjlig-

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Svar på
interpellationer*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

het till personaluthyrning slås undan motverkas människors möjligheter att komma in i reguljära arbeten. Det borde arbetsmarknadsministern som nyttillsatt ta till sig, och hon borde se till att människor får den möjligheten.

Det är litet begärt att den tolkning som fanns tidigare bibehålls till dess utredningen är klar. Jag hoppas att vi kan få ett bättre besked än att ministern inte är beredd att ändra lagstiftningen. Det är inte det vi har begärt, utan det handlar om tolkningen av lagen, arbetsmarknadsministern.

Anf. 18 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Debattörerna kanske borde läsa på litet grand vad det är ett statsråd får och inte får göra. Vad vi statsråd gör är att lägga fram förslag, propositioner, till riksdagen, förslag som riksdagen förhoppningsvis – men ofta med reservationer – antar. Däremot är det våra myndigheter som tolkar denna lagstiftning. Den kan också tolkas av domstolar, vilket har gjorts i det här fallet. Jag tycker att ni båda skulle beakta vad ni säger. Ni säger att jag skall gå in och tolka lagen på ett annat vis. Det kan jag ju inte göra i enskilda fall som det här, utan vi får acceptera den tolkning som har gjorts.

Är det sedan så att jag eller en majoritet av riksdagen tycker att tolkningen är felaktig måste man ändra på det som var grunden för tolkningen, nämligen lagen. Och jag säger då att jag i dag inte är beredd att göra det. Jag är inte beredd att gå in och ändra på de lagar som jag tidigare räknade upp, de lagar som ligger till grund för den praxis som har utvecklats.

Det här är inte så enkelt. Samtidigt ser jag det ni båda ser, nämligen att vi lever i en annan tid nu, med en annan arbetsmarknad, och att detta kräver mycket av nytänkande och nya lösningar. Det här är ett sådant exempel, som jag i grunden tycker kan vara positivt. Samtidigt ser jag farorna med det, och det gör att man måste ställa krav på företagen och till viss del kringgärda detta så att inte de som anställs på det här viset drabbas.

Jag vill därför ha en analys av dessa frågor, och en sådan görs av ARBOM. Jag kan försäkra er båda om att jag när utredningen läggs fram noga skall fundera över på vilket sätt – om det nu behövs – det hela kan förändras. Kanske – jag säger *kanske* – skall man också i fråga om möjligheterna till a-kasseersättning jämföra den här typen av företag med den offentliga sektorn och det privata näringslivet i övrigt. Det kanske är så, men låt oss se på resultatet av utredningen den 30 september för att sedan ta ställning. Jag är beredd att i mycket konstruktiv anda pröva dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1995/96:181 om samordning av ombudsmän

Prot. 1995/96:90
3 maj

Anf. 19 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Juan Fonseca har frågat statsrådet Pagrotsky om regeringen ämnar vidta sådana organisatoriska förändringar att bl.a. Jämställdhetsombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen kan samordnas i ett enda ämbete som arbetar med frågor som berör mänskliga rättigheter och som har ordentliga resurser.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Juan FONSECAS interpellation berör både principiellt och sakligt intressanta frågeställningar. Idén är ju inte heller ny. Under senare år har nya ombudsmannainstitutioner inrättats för olika grupper i samhället, och önskemål har framförts om att även andra grupper skall få en ombudsman. Mot den bakgrunden har diskuterats – både i och utanför regeringskansliet – om det inte vore lämpligt att i stället för ett antal ombudsmän som verkar mot diskriminering av skilda grupper införa i vart fall en gemensam ombudsmannainstitution som verkar mot diskriminering i arbetslivet. Förslaget att införa en ombudsman som agerar för mänskliga rättigheter är också tänkvärt. Frågan är dock komplicerad, och dess konsekvenser är svåröverskådliga.

I grunden ligger det faktum att de olika ombudsmännen delvis inte har jämförbara uppgifter eller roller. Jag kan inte här gå in på detaljer i vad som skiljer dem åt. Men det kan t.ex. röra sig om ansvarsområdet, som kan vara begränsat till arbetslivet eller omfatta samhällslivet i stort. Det kan röra sig om att i allmänhet bevaka en viss grupps intressen eller att kunna föra talan vid domstol. Det kan också röra sig om opinionsbildning eller om att fullgöra vissa myndighetsuppgifter av annat slag.

Jag medger att det kan verka förvirrande att de olika ombudsmännen i dag har så olika uppgifter och ansvarsområden. Men dessa skillnader har sin grund i de olika intressegruppernas förhållanden och att man bedömt att respektive ombudsman därför skall arbeta med olika inriktning. Det är viktigt att den kompetens som nu upparbetats i de olika ombudsmannainstitutionerna tas till vara.

I regeringsförklaringen framhålls att arbetslösheten, segregationen och rasismen är de mest oroande problemen i dagens samhälle. Dessa frågor är i allra högsta grad inom Diskrimineringsombudsmannens ansvarsområde, och Diskrimineringsombudsmannens insatser är därför av den största betydelse för arbetet med dessa frågor. Det har emellertid framförts kritik mot att lagen mot etnisk diskriminering skulle vara för kraftlös och att DO har för begränsade befogenheter att ingripa vid påstådda fall av etnisk diskriminering i arbetslivet.

Regeringens utgångspunkt är att redan gällande system ger möjligheter för ombudsmännen att, som Juan Fonseca säger, vara ”pådrivande”, att ”vitalisera humanismen” och att sända ”signaler till omvärlden att Sverige fortfarande föregår med gott exempel med att förebygga olika kränkningar av de mänskliga rättigheterna”. Ett uttryck härför är att regeringen mot denna bakgrund har för avsikt att inom kort initiera

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

en översyn av lagen mot etnisk diskriminering. Arbete med detta syfte har redan inletts i regeringskansliet.

Invandrarpolitiska kommittén har i sitt slutbetänkande förslagit en översyn av Diskrimineringsombudsmannens uppgifter. Denna fråga bereds just nu inom regeringskansliet.

Anf. 20 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Jag ber att få tacka integrationsministern för svaret. Det är glädjande att kunna läsa och höra att integrationsministern tycker att det förslag jag lägger fram är intressant.

Bakgrunden till mitt förslag är att jag ser med oro att många av de mänskliga rättigheterna kränks i vårt land – naturligtvis även i Europa och på andra håll. Vi har, med all rätt, i vårt land olika ombudsmän som företräder olika utsatta grupper. Vi har en ombudsman för jämställdhetsfrågor, en som skall följa upp barnens rättigheter och en som skall se till att människor med annan bakgrund och annan rastillhörighet inte diskrimineras i Sverige. Jag tycker dock att frågorna i huvudsak handlar om mänskliga rättigheter.

Poängen med mitt förslag är att man kanske kunde tänka sig, som ministern själv säger, att samordna alla dessa ombudsmän till en enda ombudsman med kraftiga resurser, som tittar på och ser över varje aspekt när det gäller de mänskliga rättigheterna. Jag tror att det skulle lyfta upp själva ombudsmannaämbetet som sådant. Det skulle kunna skapa större respekt för själva ämbetet och ge de grupper som i dag känner sig utsatta och diskriminerade bättre möjlighet att få gehör för sina frågor.

Jag gläder mig också när integrationsministern i sitt svar till mig tar upp frågan som berör Diskrimineringsombudsmannen. Jag har samma åsikt som ministern när det gäller att Diskrimineringsombudsmannen i dag har möjligheter att vara pådrivande i frågor som berör t.ex. diskriminering av invandrare på arbetsmarknaden eller alla de flyktingar som i dag på olika sätt känner sig kränkta i vårt land.

Jag tror också liksom ministern att det är viktigt att Diskrimineringsombudsmannen sänder ut signaler till omvärlden om att Sverige vill vitalisera de humanitära frågorna och inte tolererar någon diskriminering.

Jag har dock på sista tiden ställt mig frågan om Diskrimineringsombudsmannens roll och ämbetet som sådant håller på att ifrågasättas eller naggas i kanten. Våldigt många människor håller på att tappa tilltron till Diskrimineringsombudsmannen på grund av att man hör väldigt litet från ombudsmannen i fråga.

Om jag inte har fel har Diskrimineringsombudsmannen på fyra år skrivit en artikel, ett debattinlägg i Dagens Nyheter. På senare tid har han skrivit någon till artikel i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet som berört diskrimineringsfrågan. I ett land som i dag – tyvärr – karaktäriseras av mycket diskriminering mot invandrargrupper och flyktingar skulle en sådan ombudsman naturligtvis vara mycket mer engagerad i själva frågan.

Men som sagt: Det är intressant att se om ministern framöver kan titta på om det finns en möjlighet att samordna alla dessa ombudsmän och inrätta en ombudsman för mänskliga rättigheter.

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 GUSTAF VON ESSEN (m)

Fru talman! Det var både en intressant fråga och ett intressant svar. Den här interpellationen har fått även mig att fundera.

Jag har ju i likhet med Juan Fonseca varit ledamot av den invandrarpolitiska utredningen, och vi har sysslat med de här frågorna under ett flertal år – Juan Fonseca ännu längre. Jag tycker mig ha kunnat konstatera med viss säkerhet att det faktiskt förekommer diskriminering i arbetslivet i Sverige. Det gör det; det är ingen idé att hyckla om detta.

Det finns en smygande diskriminering. Jag är inte säker på att den grundar sig på något slags rasism eller något sådant, utan det är mera att man bara känner sig osäker och inte riktigt har förstått hur bra det är med mångfald och *diversity*, som det heter på engelska. Man har liksom inte tagit till sig att det är en vitaliserande faktor.

Då är frågan om det är en skarpare lagstiftning vi behöver eller om det är en mera massiv opinionsbildning. Jag för min del tror att det är både–och. Enligt min åsikt är lagen mot diskriminering nog inte så skarp som den kanske behöver vara med tanke på hur det faktiskt ser ut på den svenska arbetsmarknaden. Om regeringskansliet förbereder en översyn av lagen för att göra den litet mindre tandlös finns det nog stöd för det.

Jag tror nog ändå att opinionsbildningen är det viktigaste – hur den nu skall gå till. Det är ju inte kampanjer av olika slag som behövs utan mera en vardaglig opinionsbildning. Företagarinitiativet Sverige 2000 har t.ex. tagit upp de här frågorna, och sådant borde man kunna bygga vidare på. De skall också skapa ett särskilt institut, som riksdagen har anslagit litet pengar till. Detta i kombination med olika kontakter med företrädare för näringsliv samt arbetsgivar- och andra organisationer borde kunna initiera en större medvetenhet bland företagen om detta.

Jag tror alltså att man kanske får gå fram längs båda dessa spår. När det gäller lagstiftning skall man nog vara försiktig så att man inte slår för långt, för det kan också slå tillbaka. Men jag tror att dagens lagstiftning är litet väl tandlös och därför borde ses över.

I likhet med vad statsrådet uttryckte i svaret tror inte riktigt jag heller på att man kan slå ihop alla ombudsmännen till en stor, tung ombudsmannainrättning. Jag förstår tanken och har sympati för den, men jag tror att uppgifterna är alltför olika för olika ombudsmän. Man skall nog i varje fall börja med att utveckla diskrimineringsombudsmannaskapet, få en bra lagstiftning där och se hur det utvecklar sig innan man går vidare och samordnar med de andra ombudsmannatjänsterna. Försiktighet på det området tror jag är klokt.

Anf. 22 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om – både vi tre som här debatterar den här frågan och alla andra som på något sätt har varit i kontakt med de problem som särskilt invandrare kan ha på svensk ar-

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

betsmarknad – att det finns situationer där det förekommer en icke obetydlig diskriminering på svensk arbetsmarknad. Det vill jag påstå utan krusiduller.

Den sker säkert emellanåt medvetet, och det är oerhört allvarligt. Men för det mesta tror jag att den på något sätt sker omedvetet. Det finns attityder, beteenden och värderingar som ligger i vägen för att man skall se situationen klart.

För mig är det totalt obegripligt att jag som arbetsgivare och hundra procent ansvarig för rekryteringen, vare sig det råkar vara hos en kommun, landstinget, staten eller en privat arbetsgivare, skulle bortse från den kompetens som väldigt många personer som har invandrat till vårt land besitter. Väldigt många i invandrargrupperna är extremt högutbildade och har varierande utbildning som vi på inga villkor i dag tar till vara, därför att vi i ett tidigt skede i rekryteringsprocessen väljer bort personen i fråga redan med anledning av namnet.

Det tror jag är en mycket vanlig form av diskriminering, den skriftliga ansökan om ett arbete rationaliseras bort i inledningen, sorteras undan och läggs, som Povel Ramel sade, i en hög för sig. Den tittar man inte i, utan man tittar på mer svenskklingande namn och hittar säkert någon där som man upplever som kompetent. Men det kanske också har inneburit att man har valt bort dem som var ännu mer kompetenta.

Det är klart att Diskrimineringsombudsmannens arbete och hela lagstiftningen på området, som skall försöka förhindra diskriminering i arbetslivet och där samhället sätter gränserna, just syftar till att åstadkomma en situation där man som människa får vägas på samma våg och behandlas lika oavsett var man råkar vara född, har för ursprung, kulturell bakgrund eller religiös tro. Men riktigt så fungerar det inte.

Det är naturligtvis mot den bakgrunden det kan vara värdefullt för oss att se över den här lagstiftningen. Även om den inte är särskilt gammal så är den tandlös. Det är alldeles uppenbart att det är på det sättet. Det har säkert att göra med hur lagen är konstruerad, men det kan också vara en annan faktor som spelar in, och den är ännu svårare att komma åt, nämligen svårigheten att bevisa att en diskriminering faktiskt har ägt rum.

Men jag vill gärna dra en parallell mellan den situation som många invandrare har – inte alla, men alldeles för många, och redan en är för mycket – och kvinnors situation. För deras del finns också en diskriminering i arbetslivet, och vi har en lagstiftning på området i syfte att gynna jämställdheten på svensk arbetsmarknad. Här kan man sannolikt också hitta förebilder för en kommande hantering av de här frågorna, så att personer med invandrarbakgrund blir behandlade på ett motsvarande sätt. Kan vi på något rimligt sätt komma åt diskrimineringen av kvinnor på svensk arbetsmarknad – emellanåt skulle man också önska att det var ännu bättre – borde vi också kunna hitta formerna för att på ett bättre sätt än hittills komma åt diskrimineringen av människor med invandrarbakgrund i vårt land. Det är också regeringens syfte att göra det.

Anf. 23 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Jag tror som ministern att vi är överens om själva frågan som sådan. Men frågan handlar egentligen om två saker. Den ena är mina idéer och förslag om att kunna samordna alla ombudsmannaämbeten som finns i dag i ett enda ombudsmannaämbete, som skulle få kraftiga resurser och som skulle övervaka frågor som rör mänskliga rättigheter.

Den andra frågan handlade om, som ministern har skrivit i sitt svar till mig, Diskrimineringsombudsmannens roll. Där är vi överens. Lagen måste ses över. Alla i Sverige är i dag överens om att det förekommer en omfattande diskriminering på arbetsmarknaden av invandrare.

Det förekommer också diskriminering när det gäller restauranger. Människor med annan hudfärg kommer knappast in på en del restauranger i Stockholm och på andra håll.

Det är just därför det är viktigt att man som diskrimineringsombudsman har en person som driver dessa frågor mycket hårt, som skapar opinion och som säger ifrån att den typen av diskriminering icke skall tillåtas. Oavsett om lagen som sådan i dag är tandlös skall han vara en pådrivande person, så att Sverige står som exempel på ett land där diskriminering över huvud taget inte skall kunna förekomma, ett land som är känt för sina humanistiska värderingar.

Det är därför det är viktigt att regeringen också funderar på om själva rollen som diskrimineringsombudsman måste ses över. Det kan också möjligen hända, jag har i alla fall den åsikten, att personen i fråga behöver syssla med någonting annat och att man utser en person som har ett gediget engagemang i de här frågorna, driver dem mycket hårt och skapar opinion.

Jag har ingen annan åsikt, men det skulle vara intressant att höra vad ministern tycker om det jag senast har tagit upp.

Anf. 24 GUSTAF VON ESSEN (m)

Fru talman! Jag vill göra några randanmärkningar. När statsrådet talar om en kommande inriktning på lagstiftningen menar jag att man väl får vara litet försiktig så att vi inte hamnar i en situation där allmänheten kanske upplever att det föreligger en positiv särbehandling av invandrare. Det är väl inte riktigt det som är syftet med en skärpt lagstiftning, att invandrare skall behandlas bättre än majoritetssvenskar bara för att kompenseras, utan det är väl fråga om att garantera att invandrarna får samma chans när det föreligger samma kompetens.

När det gäller jämställdhetslagstiftningen ger man i vissa fall, om det finns en sned könsfördelning, kvinnor t.o.m. företrädesrätt till vissa tjänster bara för att de är just kvinnor. Därför vill jag gärna ha ett klargörande från statsrådet på den punkten. Om det är något sådant han avser tror jag inte att jag hänger med riktigt ända fram.

Det är viktigt att alla invandrare skall få precis samma chanser som övriga arbetssökande bland majoritetssvenskar om det föreligger samma kompetens och förutsättningarna i övrigt är sådana att de självklart borde få samma chans till intervju m.m. En positiv särbehandling

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Svar på
interpellationer*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

är jag däremot litet tveksam till, för den kan slå tillbaka och bli kontra-produktiv.

Det här måste under alla omständigheter kombineras med att man också, som jag sade tidigare, för ut budskapet att mångfald är positivt och stimulerande för företagen och företagarna. Det skall säljas in på ett positivt sätt. Det är spridningen av den insikten som gör att detta verkligen kan rätas upp, att enbart lagstifta sig fram tror jag är en farlig väg. Då kan det bli låsningar i samhällslivet.

Anf. 25 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! När det gäller lagstiftningen kan jag inte säga så mycket mer än jag har sagt. Vi initierar en översyn och återkommer så småningom med tankegångarna kring just detta.

Frågan om vilken roll DO-myndigheten skall ha i framtiden bereder vi just nu. Den vill jag gärna återkomma till också. Jag kan inte mer precist ange vad som kan komma att bli slutsatsen av den beredning som nu görs.

Det är väl bra att jag kan uttrycka mig litet tydligare på nästa punkt, och då vill jag säga att jag inte är någon vän eller tillskyndare av kvoteringar. Principiellt tycker jag inte att det är bra. Jag vill naturligtvis försöka andra vägar i första hand.

Ändå kvarstår det faktum att det finns en betydande diskriminering. Mitt mål är likabehandling. Man behandlas inte lika i dag. Man skall inte bli bättre behandlad, men i dag är de med svenskt ursprung bättre behandlade än invandrare, och det är inte rimligt. En person som är invandrad till Sverige skall behandlas på samma sätt som om han vore svensk. Det är målsättningen med hela den här politiken.

Det är klart, det vet Gustaf von Essen, det vet Juan Fonseca, jag och många andra, att vi inte får likabehandling med hjälp av lagstiftning. Det är inte lösningen. Det handlar, som jag sade inledningsvis, väldigt mycket om attityder och beteenden. Attityder och beteenden är inte enkla att förändra. Det vore enklare om man skulle kunna vidta en lagstiftningsåtgärd och så var det fixat. Det vore väldigt enkelt och fint. Men så fungerar ju inte samhället.

Det sitter tusentals och åter tusentals människor i ansvarig ställning och rekryterar personer, om man tar arbetsmarknaden som exempel, till företagsamheten eller till den offentliga sektorn som alla inne i sin skalle har sina attityder, värderingar och beteenden. För att komma ifrån det måste vi hitta en rad vägar för att påverka de här beteendena.

Ett sådant är Projekt 2000, som Gustaf von Essen var inne på. I den här organisationsstrukturen går ett antal företag med i syfte att öka andelen människor med invandrarbakgrund i företagen, inte för att man tycker synd om invandrare, utan därför att de tillför företaget en ny kompetens och en ny kunskap, språkligt, kulturellt och på annat sätt, som är en tillgång för företaget i fråga.

Volvo finns med där. Skandia finns med där. Pressbyrån finns med. Ett antal andra företag och organisationer finns med. Det finns plats för många fler. Jag vill härifrån uppmana företag, offentliga förvaltningar och organisationer att skriva in sig i den organisationen och göra en

insats den vägen. Ta till vara den kunskap och kompetens som ändå finns!

Jag tycker att arbetsförmedlingen nu har tagit ett gott initiativ. Man försöker peka på att kompetens är viktigt och att mycket av den kompetens som finns hos invandrare väljs bort. Man har en drive med information och opinionsbildning. Man skriver namnet på en person med utländsk bakgrund, vilken utbildning och vilken kompetens den personen har, och så skriver man att kompetens kan ha ett konstigt namn. Det är väl så man får se det. Det gäller att se bakom det konstiga namnet och se att det finns en person som kan svenska, som kan det jag efterfrågar som arbetsgivare kunskaps- och kompetensmässigt och som också kan tjänstgöra socialt inne i företaget ihop med de arbetskamrater som han eller hon skall arbeta med. Det är de tre grundfaktorerna som är väsentliga. Det kan de allra flesta, men de får aldrig chansen.

Anf. 26 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Vi tre är överens om det som ministern har redovisat här. Alla är överens om att det förekommer en omfattande diskriminering. Alla är överens om att målsättningen måste vara likabehandling, att ingen skall ifrågasättas på grund av sitt ursprung, att kompetens måste gälla osv.

Men det är också väldigt trist att kunna konstatera att vi tre i ett land som Sverige behöver stå här och samtala om att det förekommer en omfattande diskriminering på grund av att det finns människor som ser annorlunda ut och som har andra efternamn än de mest vanliga. Det är just därför det är viktigt att man tittar på om det finns någonting som tyder på att man skulle kunna förstärka ombudsmännens olika roller.

Jag har sett hur t.ex. Barnombudsmannen och Jämställdhetsombudsmannen har agerat och drivit frågor som berör diskrimineringen av barn och diskrimineringen av kvinnor på olika sätt, men jag har faktiskt inte sett att Diskrimineringsombudsmannen har gjort denna typ av insatser. Det är väldigt konstigt att Diskrimineringsombudsmannen inte kan driva ett enda fall, när det finns hundratals anmälningar från människor med invandrarbakgrund som upplever sig vara diskriminerade på arbetsmarknaden. Jag ställer mig väldigt tveksam till själva personen i fråga.

Anf. 27 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag har inte något speciellt att säga. Jag har sagt det jag vill säga. Men till Juan Fonseca vill jag gärna säga att det fanns flera alternativ när det gäller att skriva den lag som nu gäller. Det fanns ett som var skarpare. Men även där bedömdes svårigheten vara att bevisa att en diskriminering faktiskt har inträffat. Det tycker jag är den stora frågan. Hur skall vi kunna formulera en lagstiftning som gör det enklare att bevisa diskriminering och fälla någon inför rätta för diskriminering om frågan inte har hanterats rätt?

Det är klart att man kan tycka att det är konstigt att Diskrimineringsombudsmannen inte har kunnat föra någon enda fråga till domstol. I nuläget kan man bara notera att bevissvårigheterna är sådana att det är

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

kolossalt svårt att leda i bevis att någon är åsidosatt just därför att han eller hon är invandrare och diskriminerad av den anledningen. Vi skall göra ett försök, och sedan får vi se var vi landar.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 1995/96:182 om integrationspolitiken

Anf. 28 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Juan Fonseca har i en interpellation frågat statsministern vilken integrationspolitik regeringen avser att bedriva. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen.

Den regering som tillträdde i mars lägger, liksom den tidigare regeringen, mycket stor vikt vid integrationsfrågorna. I regeringsförklaringen anges att arbetslösheten, segregationen och rasismen är de mest oroande problemen i dagens samhälle och att hela Sverige därför måste mobiliseras för att medverka till en ökad integration.

Prioriteringen av integrationsfrågorna understryks av att regeringens arbete har omorganiserats genom att ansvaret för invandrings- och integrationsfrågorna har delats upp på två statsråd. Jag kommer som integrationsminister i den nya regeringen att få ett ökat utrymme och bättre möjligheter att agera i just de frågorna.

Målet för regeringens integrationspolitik är ett samhälle där alla behandlas likvärdigt oavsett ursprung och bakgrund och där alla människor har ett arbete och känner trygghet, delaktighet och ansvar. För att nå detta mål ställs krav både på majoritetssamhället och de människor som invandrat hit och deras barn. Vi måste alla, som Juan Fonseca säger, visa respekt för invandrarnas rötter, språk, kultur och skaparkraft. Mångfalden i samhället måste bejakas. Diskriminering tolereras inte och måste också därför med kraft motverkas. Det är av särskilt stor vikt att kampen mot arbetslösheten bland invandrare ges förtur. Invandrarnas särskilda kompetens skall tas till vara mycket bättre än vad som nu sker. Därmed stärks också Sveriges möjligheter i den ökande internationaliseringen.

Kunskaper i svenska språket är ett grundläggande villkor för att en invandrare skall få likvärdiga förutsättningar att erhålla ett arbete och bli delaktig i det svenska samhället. Denna insikt måste väckas hos de invandrare som saknar motivation att lära sig det svenska språket. Samhället har självfallet ansvar för att erbjuda bästa möjliga svenskundervisning. Att främja gemensamma mötesplatser och vardagliga kontakter mellan svenskar och invandrare i arbetslivet och samhällslivet i övrigt är också av central betydelse för utveckling av svensk kunskaper och för den långsiktiga integrationen.

Detta är några av utgångspunkterna för hur regeringens integrationspolitik kommer att bedrivas under mandatperioden. Politikens närmare och mer långsiktiga inriktning har, som Juan Fonseca väl känner till, övervägts i den parlamentariska invandrapolitiska kommittén,

som nyligen kommit med förslag i sitt slutbetänkande *Sverige, framtiden och mångfalden* (SOU 1996:55). Som en av dem som varit med i kommittén har Juan Fonseca haft goda möjligheter att också komma med bra idéer om den framtida integrationspolitikens inriktning.

Kommitténs slutbetänkande, som Juan Fonseca i huvudsak har ställt sig bakom, skall nu skickas ut på en bred remiss över sommaren, bl.a. till ett antal invandrarorganisationer. Regeringen kommer därefter att ta ställning till kommitténs förslag och har för avsikt att i en proposition till riksdagen presentera framtida mål och riktlinjer för integrationspolitiken samt de organisations- och författningsförändringar som kan bli aktuella som en följd av detta förslag.

Anf. 29 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Jag vill be att få tacka integrationsministern för svaret. Låt mig som i den tidigare debatten understryka att han och jag har samma syfte. Jag ställer mig bakom de mål som han har redovisat när det gäller regeringens politik.

Tillåt mig, fru talman, att påpeka att ett fungerande mångkulturellt samhälle kräver mer än bara respekt för olika språk, respekt för religioner, en gemensam grund att stå på eller ett språk som är gemensamt för alla.

Vi lever i dag med institutioner och maktstrukturer som inte längre motsvarar det nya Sverige. Detta faktum gör det svårare att möta utmaningar som vi har framför oss.

Jag tycker att mycket av agerandet i dagens politik präglas av rädsla, svårigheter att bejaka och utveckla mångfalden och enorma svårigheter att släppa in nya grupper i de instanser som avgör vårt lands öde.

Frågan handlar egentligen om inflytande och delaktighet, och det tas inte upp i ministerns svar till mig.

Många institutioner tycks fortfarande leva med en föreställning om ett Sverige som inte längre finns. Samtidigt som det finns en mångfald på landets gator och torg och i bostadsområdena, är institutioner och olika maktstrukturer något slags ointaglig borg för människor som ser annorlunda ut. De kommer varken in i den här församlingen – det är inte så många som har det ursprung jag har – eller i de politiska partierna. Än mindre kommer de in i den ekonomiska och kulturella eliten.

Det arbete vi har framför oss för att skapa ett fungerande mångkulturellt samhälle och en verklig integrationspolitik kräver, enligt min mening, mycket mer än att alla kan tala bra svenska.

Det nya samhället förutsätter ett radikalt nytänkande och en förändringsvilja. Vi måste utarbeta en ny politik. Delar av den politiken finns i den parlamentariska utredningens slutbetänkande, som jag i huvudsak ställer mig bakom.

Jag vill dock påpeka att invandrarna och deras barn måste vara verkliga aktörer i politiken. De måste vara subjekt och inte objekt som de faktiskt är i dag.

Vi måste göra upp med omhändertagandementaliteten. Vi måste sluta tycka synd om människor som mig. Vi måste, precis som mi-

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

nistern säger, få möjligheter att förverkliga våra drömmar utan att bli omhändertagna i de flesta fall.

Vi måste släppa loss den skaparkraft och den idériedom som finns bland väldigt många människor med invandrarbakgrund. Om vi gör det vill jag påstå att arbetslösheten skulle minska kraftigt i dessa grupper. Socialbidragsberoendet skulle också minska kraftigt. De socialbidragsberoende skulle också kunna förverkliga sina drömmar.

Avslutningsvis, fru talman: Vi måste skapa förutsättningar för att bemyndiga människor och för att ge dem verklig makt och ansvarskänsla.

Anf. 30 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag har deltagit i många debatter kring asyl- och flyktingpolitiken i Sveriges riksdag. Jag vill betona att jag aldrig har kritiserat någon enskild utlännings. Den kritik som kan riktas mot vår asylpolitik, skall riktas mot politikerna – framför allt i Sveriges riksdag.

Fru talman! Jag vet att jag kan uppfattas som en litet udda person i detta sammanhang, men jag påstår ändå att jag representerar en stor majoritet av de människor som befinner sig utanför Helgeandsholmen. Jag vet att Fonseca kommer att säga att Sten Andersson alltid dyker upp när det blir debatter om asyl- och flyktingpolitiken. Det är korrekt. Det kommer jag alltid att göra, för jag anser att den politik vi i dag bedriver saknar förankring hos en majoritet av svenska folket.

Jag tycker att det är bra att frågan tas upp. Alla är inte lika entusiastiska som majoriteten här i kammaren. Det förekommer faktiskt två debatter i Sverige: En i riksdagen och de politiska församlingarna, och en bland politikernas arbetsgivare, dvs. väljarna.

Sverige har faktiskt ingen invandrapolitik. Sedan 1970-talet är det stopp för arbetskraftsinvandringen till Sverige. Inget politiskt parti har vad jag vet sagt att vi skall häva den begränsningen. Vi har i dag en fri arbetsmarknad bara för personer boende i Norden. Detta har man försökt kompensera genom att ta en omväg via asyl- och flyktingpolitiken.

Baserat på Genèvekonventionen är det bara 2, 3 eller i bästa fall kanske 4 % av dem som har kommit till Sverige som uppfyller reglerna om uppehållstillstånd för politiska flyktingar.

Juan Fonseca säger att vi har Europas mest välutbildade diskare, städare och socialbidragstagare. Jag kommer, som kanske hörs, från Malmö. Där har vi problem med bosnier som definitivt inte har någon utbildning som är attraktiv. Det är tyvärr bara att konstatera att så är fallet.

Fonseca angriper även, liksom i viss mån statsrådet Blomberg i sitt svar, företagen. Tror verkligen Juan Fonseca och statsrådet Blomberg att en företagare som skall välja en ny medarbetare till sitt företag väljer en person som bevisligen är sämre? På det viset skulle han ju missköta sitt företag och försämra dess förutsättningar att fortleva.

Om det nu är sant som Juan Fonseca säger, att vi har Europas mest välutbildade diskare, städare och socialbidragstagare – varför har de i så fall ändå kommit hit?

Jag förvånar mig också över att statsrådet säger att man skall ge invandrarna förtur. Vi har i dag drygt en halv miljon arbetslösa i Sverige. Varför skall då invandrarna ha förtur? De bör spela på samma arena!

Anf. 31 GUSTAF VON ESSEN (m)

Fru talman! När vi har arbetat i den invandrapolitiska kommittén har vi fått tränga in i en väldigt omfattande materia av forskningsrapporter, olika föredragningar och sådant. Vi har diskuterat dessa frågor många gånger i kommittéarbetet och i andra sammanhang. Man landar så småningom någonstans där man hittar gemensamma värderingar, ståndpunkter och balanspunkter som man rimligen kan vara överens om. I någon mån tycker jag att utredningens betänkande präglas av detta.

Det finns ändå vissa avgörande skillnader mellan Moderaterna och Socialdemokraterna. När vi talar om valfrihet och mångfald menar vi att det faktiskt är, och måste vara, en dynamisk kraft som kan föra utvecklingen framåt. Man måste noggrant analysera vilka hinder som finns för att denna dynamiska kraft skall kunna utvecklas och ge någon-ting.

Då kommer vi in på frågor som rör exempelvis arbetsrätten. Vi kommer också in på skatteklar och på svårigheterna för hushållen att kunna, vilja och ha förmåga att köpa tjänster i större utsträckning. Frågan är hur vi kan få fler människor, inte minst invandrare, att starta nya företag och att utveckla de företag som redan finns. Jag vet att många invandrare är både kunniga och intresserade av att driva och utveckla företag.

Tänk om man kunde få en uppläggning innebärande att nästa årtionde skall vara företagarnas och företagens årtionde! Det är faktiskt där de nya jobben finns. Det är där de kommer att skapas. Varken landstingen, kommunerna eller staten kommer att anställa fler människor annat än för att fylla de hål som uppstår. Netto blir det inga nyanställningar. Om invandrarna skall ha en chans i Sverige, måste arbetsmarknaden för dem öppnas på det sätt som jag beskriver här.

Vi har ju också tagit små, små steg i kommittén genom att exempelvis säga att vi skall ha tolv månaders provanställning. Det är i alla fall ett litet symboliskt steg från Socialdemokraternas sida att i utredningen säga att det faktiskt betyder något för invandrarna att man har en förlängd provtjänstgöringstid. Det ser jag som ett steg i rätt riktning.

Ett annat steg i rätt riktning är att man klart kommer fram till att hushållssektorn är en potentiell arbetsmarknad för många invandrare, liksom för många svenskar. Det här är en generell fråga. Den berör inte bara invandrare, utan den berör alla. Ett sådant förslag har lagts fram.

Det här måste alltså fortsätta att utvecklas för att vi skall kunna få i gång arbetsmarknaden och landet. Detta kommer givetvis också att komma invandrarna till del.

Om det här görs tror jag att man kan titta på ytterligare säråtgärder för invandrare, men jag vet inte om det ger någon särskilt stor effekt att nu gå in med stora batterier av säråtgärder inom den nuvarande stela strukturens ram.

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 32 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Det är viktigt att fundera över vad det är som skiljer svenskar och invandrare åt. Vad skapar problem och möjligheter?

Jag menar att det finns en avgörande faktor som skiljer oss åt och som också skiljer invandrare åt. Det är språket. Det skiljer människor från varandra. Man talar inte samma språk. Därför måste vi i vår politik framöver ge det svenska språket en särställning när det gäller prioriteringar av vad vi skall göra för att människor skall kunna integreras.

Språket är makt. Det ger tillgång och möjlighet till ett arbete. Det ger möjligheter till en kommunikation och en dialog med andra människor. Det är det viktigaste av allt, om man skall peka ut någon enskild del i helheten.

Jag och departementet har funderat rätt mycket på vad det finns för andra faktorer som på olika sätt utgör hinder för invandrare. Vi har inte kommit fram till en rad konkreta frågeställningar eller områden. Vi har kommit fram till att det handlar om attityder i vårt eget samhälle, såväl hos invandrarna själva som hos samhällets olika instanser och hos företag och människor som på olika sätt sitter i ansvarsställning. Det handlar om de beteenden som styr detta – som också är en konsekvens av de attityder som finns – och om de värderingar som styr oss alla som enskilda individer och människor.

Jag vill påstå att de fyra grundläggande delarna är språket, attityder, beteenden och värderingar. Det är också det som gör det här problemet så oändligt mycket svårare. Det handlar inte bara om att lösa problemet genom att man skriver om lagar. Det handlar om språkutveckling. Detta måste vi ta till oss. Vi måste skapa mycket bättre förutsättningar för språkutveckling samtidigt som vi måste ställa större krav på dem som invandrar till Sverige när det gäller att försöka lära sig det svenska språket. I annat fall är de utestängda redan av det skälet.

Jag skall försöka att göra en definition. Det gjorde inte den invandrapolitiska kommittén. Inte heller någon av deltagarna i den här debatten har försökt göra det, varken Juan Fonseca eller någon annan. Jag menar att integration egentligen innebär att man får förutsättningar för att delta i och tillgång till samhällets ekonomiska, sociala, kulturella och politiska liv. För mig är detta den teoretiska definitionen av integration.

Hur skall vi då skapa denna integration? Det finns en rad förslag i den invandrapolitiska kommittén. Det är logiskt att jag inte rabblar upp alla de förslag som skarpa hjärnor har varit med om att formulera. Nu skall remissinstanserna titta på förslagen. Sedan får vi återkomma från regeringen.

Juan Fonseca! Min avsikt var inte att göra inledningen kort, när jag inte tog upp alla dessa frågor. De finns ju i kommittén, och många av dem kommer så småningom att ingå i den politik som regeringen skall bedriva. Det är viktigt.

Sten Andersson talar om asyl- och invandringspolitik. Den här frågan handlar inte om det. Sten Andersson tror inte att en företagare skulle välja en person som bevisligen är sämre. Det tror inte jag heller. Men företagaren vet inte att han kanske väljer bort en bättre kunskap

och kompetens eftersom han aldrig prövar just dessa personer. Det är problemet.

Jag ber Sten Andersson att försöka förstå vad det här handlar om. Sedan kan vi föra en tydlig debatt. Vi anklagar inte företag. Men om man inte tittar på den kompetens som finns hos den som heter något konstigt väljer man faktiskt bort den utan att veta vad man väljer bort. Det tycker jag är det absolut viktigaste.

Anf. 33 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Den här debatten är väldigt intressant och omfattande. Jag tror inte att vi blir klara med den i dag.

Men låt mig inför ministern påpeka att jag har försökt att bidra med mina få kunskaper i dessa frågor i den parlamentariska utredningen. Jag utgår från att det finns människor med mycket skarpare hjärnor anställda hos ministern.

Jag kan bidra med min erfarenhet av att leva i ett land som Sverige – som en person som har kommit hit med det utseende jag har, som talar som jag gör, som ser litet annorlunda ut och som har ett otroligt konstigt efternamn.

Jag betraktar integrationsfrågor på följande sätt:

Jag tror att man måste bejaka mångfalden. Det är en aspekt. Människors kunskaper, erfarenheter, traditioner, kulturer och språk måste kunna bejaktas. I dag uppfattar jag debatten som att det svenska språket står i motsats till andra språk som också berikar vårt land och förbättrar de möjligheter som Sverige har att konkurrera utanför landets gränser.

Jag tror att människors sätt att etablera sig på arbetsmarknaden inte i alla fall behöver vara de som har gällt på arbetsmarknaden i det etniskt homogena Sverige. Det kan hända att det finns andra arbetsformer som dessa grupper har med sig som kan utvecklas och berika vår arbetsmarknad.

Det finns en annan aspekt när det gäller integrationsfrågor. Ansvariga politiker från alla politiska partier talar sällan om att det egentligen handlar om makt och inflytande. Det går inte att diskutera integrationsfrågor endast utifrån förutsättningen att vi måste ta hand om invandrargrupperna. De utgör i dag nästan en miljon människor i vårt land. Det går inte att rikta särskilda åtgärder till dem utan att Muhammed får vara med och fatta beslut.

Jag kan ge ett exempel. Det kan inte vara rimligt att tillsätta en stadsutredning som skall granska boendesegregationen i storstäderna utan att en enda person som bor i Rinkeby, Rosengård eller Angered är med. Andra, som icke bor där, skall forma politiken. Jag tror att de människor som bor i Rinkeby, Rosengård och Angered har någon idé om vad de vill med sina områden. Dessa människor måste kunna göras till subjekt och inte till objekt i politiken. Andra – något slags missionärer – kommer till dem och säger hur de skall bo och leva när de själva kanske kan utarbeta förslag och känna stolthet över sitt område. De kan känna stolthet över att de över huvud taget har kunnat vara med om att påverka den politik som kommer att gälla dem och deras barn och icke dem som inte bor där.

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Jag vill också helt kort säga någonting till Sten Andersson. Jag är faktiskt ordförande i Sveriges internationella företagarförening. Syftet med den är just att organisera småföretagare i Sverige som har invandrarbakgrund. Jag har t.o.m. träffat representanter från SAF och diskuterat varför SAF, bl.a., aldrig har intresserat sig för just de småföretagare som har invandrarbakgrund.

Anf. 34 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag delar helt och fullt statsrådets uppfattning om att språket är det absolut viktigaste när man kommer till ett nytt land. Som jag ser det finns det ingen ursäkt för att en person med normal inlärningsförmåga som har funnits i Sverige i 5–10 år inte på ett korrekt och begripligt sätt kan behandla det svenska språket. Om han eller hon blir diskriminerad av det skälet är faktiskt skulden till stor del hans eller hennes egen.

Jag tycker att statsrådet något förnedrar företagarna och företagssamheten. Jag har svårt att tänka mig att en företagare skulle välja en sämre medarbetare därför att en sökande med meriter har ett, baserat på svenska förhållanden, konstigt efternamn. Man har ju ändå i dag anställningsintervjuer där man går in på vad han eller hon kan, helt oberoende av efternamn eller ursprung. Jag tror att statsrådet med det här uttalandet nog har retat upp en del seriöst arbetande svenska företagare.

Här har talats om invandrarnas särskilda kompetens. Jag skulle då vilja fråga: Vilken är den, specifikt?

Till sist, fru talman: Juan Fonseca sade i sitt första anförande att man skulle få mindre arbetslöshet i Sverige om hans förslag gick igenom. Vad menas med det, konkret? Var finns de jobb som inte utförs men som behövs i dag? Skulle de kunna utföras? Finns det jobb i dag som inte blir utförda? Det är enkelt att stå här i Sveriges riksdag och prata, men tala om var de finns konkret, Juan Fonseca!

Anf. 35 GUSTAF VON ESSEN (m)

Fru talman! Jag delar helt uppfattningen om svenska språkets betydelse. När jag i olika sammanhang har talat om särlösningar för invandrare har jag tänkt på just särskilda insatser för att förbättra möjligheterna till svenskundervisning och att lära sig svenska språket i invandratäta områden eller i andra sammanhang.

Det var intressant att höra statsrådet tala om det som han upplever som de stora hindren förutom språket: attityder, värderingar och beteende, om jag förstod det rätt. Jag tror att det ligger mycket i detta. Men då måste man gå till sig själv och analysera vilka attityder, värderingar och beteenden man själv har. Statsrådet kunde ju också gå till sin egen regering och analysera attityder, värderingar och beteenden hos den eller hos exempelvis riksdagen.

Gör man det skall man finna att Sverige har haft värderingar och beteenden som har inneburit att vi bara har ägnat oss åt att åstadkomma storskaliga lösningar för stora grupper av människor. Värderingen att mångfald är bra har inte funnits. Eget ansvar och eget initiativ har inte var särskilt premierat. Dessa attityder och värderingar måste vi nu

ändra på, för att få i gång människornas eget ansvarstagande och göra det möjligt för människorna att ta ett eget ansvar. Vi måste erkänna att människor är olika, att de har olika värderingar och olika åsikter och vill ha olika framtidsplaner. Då måste man se över hela lagstiftningen när det gäller arbetsrätt, skatter och mycket annat.

Det är detta beteende och dessa värderingar som nu är de viktiga – både för invandrare och för väldigt många svenskar. Det gäller alltså att få i gång en dynamisk process och en bra tillväxt, som verkligen kan rädda vår ekonomi och göra vår framtid tillsammans bra.

Anf. 36 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Först vill jag bara säga till Sten Andersson att jag inte har pläderat för förtur för invandrare. Vad jag har pläderat för är likabehandling – att invandrare inte skall behandlas sämre och inte heller bättre. I dag är invandrarna inte likabehandlade – de är sämre behandlade, och det är det jag vill ändra på.

Sten Andersson sade att en företagare inte skulle välja en person som bevisligen är sämre. Jo, tyvärr är det många arbetsgivare som aldrig prövar en person med invandrarbakgrund mot svenskar som söker. Antag att det är att tio personer som söker – fyra är invandrare, sex svenskar. Många arbetsgivare tittar då närmare på de sex svenskarerna och väljer någon av dem. De övriga fyra tittar man inte på alls. Så går det till alltför ofta, även om det inte alltid är så.

Det vore sorgligt om jag retade upp någon seriös arbetsgivare – det är inte min avsikt. Däremot är det bra om jag kan få någon arbetsgivare som betar sig på precis det sätt som jag säger att skämmas. Det hoppas jag. Kanske kan han också börja fundera över om han gör rätt och ändra sin inställning – till företagets bästa. Jag tycker att det är en dålig företagsledare som – medvetet eller omedvetet – väljer bort kunskap och kompetens genom att aldrig på ett seriöst sätt pröva detta. Han prövar sex av tio, oavsett vilka meriter de fyra övriga har, bara för att de heter Fonseca, Gonzales eller Ibrahim. Det är farligt att göra så i ett samhälle; det blir ett knallhårt samhälle.

Till Gustaf von Essen vill jag säga att det ju är så att hela vårt samhälle styrs av de värderingar, attityder och beteenden vi har, som individer men också som verksamma i politiska rörelser, fackliga rörelser, osv. Ibland skapar det problem, ibland löser det problem. Riksdagen har också värderingar, attityder och beteenden, arbetsgivare har det, fackföreningar har det.

Vad gör vi nu framöver? Jag kommer då in på integrationspolitiken i ett större perspektiv. Först och främst tycker jag inte att invandrare är något bra begrepp. Invandrarna är i landet, och de är alla individer. Vad har en invandrad somalier gemensamt med en invandrad norrman? Båda är invandrare. De har inte särskilt mycket gemensamt – inte språket, inte någonting alls kanske. En del individer har kanske någonting gemensamt, men alla har det inte. Därför måste vi sluta prata om invandrare som ett begrepp. Jag håller med Juan Fonseca när han talar om att gå ifrån att vara ett objekt till att bli ett subjekt. Man har använt begreppet invandrare som ett kollektivt begrepp, och jag menar att man

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

måste gå till individen, invandraren, personen – vad han eller hon nu kan heta.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi decentraliserar vår politik och att vi individualiserar den i ordets positiva bemärkelse. Ibland kan man få för sig att individualisering betyder: Sköt dig själv och skit i andra. Nej, inom ett kollektiv och inom ramen för en generell välfärdspolitik skall vi skapa förutsättningar för individen. Jag var häromdagen i Norrköpings kommun, där man nu höll på att åstadkomma en organisation där man skall göra upp individuella planer för varje arbetslös person. Man frågar: Vilket behov finns det hos den här personen – invandrare eller svensk, ung eller gammal? Sedan tar man initiativ till åtgärder och insatser i syfte att få människan rustad för att vara konkurrenskraftig. Det pågår väldigt mycket i den riktningen.

Det mångkulturella samhället är ju ett samhälle som vi lever i och alltid kommer att få leva i. Det är ingenting som kommer att ta slut – det vill jag särskilt säga till Sten Andersson – utan det här är bara början. Detta får vi leva med. Varje människa har rätt att ha sin tro och sin kultur om den inte inkräktar på någon annans frihet. Det är det mångkulturella samhället, och det går att utveckla till en enorm framgång.

Anf. 37 JUAN FONSECA (s)

Fru talman! Låt mig deklarerar att jag ställer mig bakom ministerns åsikter i de frågor där det går en skiljelinje mellan oss socialdemokrater och moderaterna i de här frågorna.

Låt mig också påpeka en sak för integrationsministern. Självfallet är språket det viktigaste redskap som vi som kommer utifrån måste skaffa oss. Det har jag förstått. Språket innebär, som statsrådet själv säger, makt. Men vad händer med de tusentals människor som råkar vara barn till personer som mig, människor som är födda här i landet, som talar perfekt svenska och t.o.m. andra språk än svenska, som känner sig svenska trots att de har rötter någon annanstans? De kommer över huvud taget inte in på arbetsmarknaden.

Jag skall ta ett exempel: Jag har en kompis som råkar heta Victor Castro. Han har bott i Sverige i 23 år, han är biokemist, han är gift med en svenska som är lärare och de har två barn. Dottern i familjen är 20 år. Hon råkar heta Castro. Hon har ingenting med Fidel att göra, om nu någon skulle tro det. Hon talar perfekt svenska, hon bor inte i något segregerat område, hon kommer från en medelklassfamilj, men hon får över huvud taget inget jobb. Hon funderar i dag – med sorg i hjärtat – på att byta namn. Hon konstaterar att hon måste ta sin mammas efternamn om hon över huvud taget skall få en chans att få ett arbete. Det är faktiskt tröst att behöva konstatera att det är så i vårt eget land.

Huvudfrågan, som den invandrapolitiska kommittén inte ägnade sig åt, är: Vad kommer att hända med de tusentals människor med invandrarbakgrund som i dag är unga och som känner sig fullständigt utanför och utan möjlighet att påverka?

Anf. 38 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag håller med. Vi har diskuterat det här arbetsmarknadsproblemet flera gånger. Här har vi attityder, värderingar och beteenden som kommer in återigen. Det här har vi diskuterat i snart en timme nu. *Hur* kommer vi runt dem, och *hur* skall vi skapa förutsättningar för att den här tjejen som heter Castro i efternamn skall komma in på arbetsmarknaden och få heta Castro? Det är naturligtvis vårt mål. Castro skall få ett arbete. Man skall få arbete oavsett vad man heter eller vilken bakgrund man har; man måste få samma behandling.

Vad gäller *hur* man kommer dithän tycker jag att Juan Fonseca gör det litet lätt för sig när han säger att kommittén inte har tagit upp någonting om detta. Får jag fråga om Juan Fonseca tog upp det? Juan Fonseca avgav särskilda yttranden. Där står det ingenting heller. Juan Fonseca har haft alla möjligheter att föreslå åtgärder och insatser, och det finns också mycket i den invandrapolitiska kommitténs program och förslag som leder i rätt riktning.

Men sedan tror jag att det ytterst är Juan Fonseca och jag, och alla andra i det här samhället, som människor och som ansvarskännande personer, som får vara så vänliga att föra debatten och dialogen, stå upp som förebilder för vad vi tycker är rätt och riktigt och försöka, på våra värderingsgrunder, förändra attityder och beteenden varhelst vi stöter på dem, när vi känner att de är fel utifrån våra utgångspunkter. Det tror jag är den kanske absolut viktigaste frågan av allihop.

Slutligen: Språket, det svenska språket – jag viker inte en millimeter från detta – är den viktigaste faktorn när man är i Sverige om man vill ha någon makt. Det är makten att kunna få ett arbete – nu vet vi att alla inte får det ändå, men det är sådant man måste röja undan – det är makten att kunna uttrycka sig, det är makten att kunna sitta i Sveriges riksdag, det är makten i alla demokratiska sammanhang att kunna tala och skriva på det språk som talas och skrivs i det land där man lever och verkar.

Det finns ingen motsättning i att kunna spanska i Sverige eller att kunna svenska, men det är svenska som talas här. Makt är ingenting som man får eller som någon annan skall ge någon människa, utan det får man kämpa sig till. Det har Juan Fonseca gjort – han sitter i riksdagen – och det har oändligt många andra människor gjort, precis som han, och det är det som gäller. Det är en kamp hela tiden om att få denna makt, men grunden är språket.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1995/96:205 till socialutskottet

Prot. 1995/96:90

3 maj

*Svar på
interpellationer*

Prot. 1995/96:90
3 maj

Motioner
1995/96:Sk33–Sk38 till skatteutskottet
1995/96:N36–N38 till näringsutskottet
1995/96:Jo20–Jo22 till jordbruksutskottet
1995/96:K36 och K37 till konstitutionsutskottet

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 11.02 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl.13.00 då de till dagens bordläggning aviserade ärendena väntades föreligga.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

9 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1995/96:150 Ekonomisk vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m.

1995/96:Fi78 av Carl Bildt m.fl. (m)
1995/96:Fi79 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
1995/96:Fi80 av Gudrun Schyman m.fl. (v)
1995/96:Fi81 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)
1995/96:Fi82 av Alf Svensson m.fl. (kds)
1995/96:Fi83 av Siw Persson och Bengt Harding Olson (fp)
1995/96:Fi84 av Per Unckel m.fl. (m)
1995/96:Fi85 av Ulla Löfgren m.fl. (m, c, fp, kds)
1995/96:Fi86 av Peter Weibull Bernström och Ingvar Eriksson (m)
1995/96:Fi87 av Beatrice Ask m.fl. (m)
1995/96:Fi88 av Gullan Lindblad m.fl. (m)
1995/96:Fi89 av Inger Segelström m.fl. (s)
1995/96:Fi90 av Elver Jonsson m.fl. (fp)
1995/96:Fi91 av Ingvar Eriksson och Peter Weibull Bernström (m)
1995/96:Fi92 av Lena Klevenås (s)
1995/96:Fi93 av Alf Svensson och Ingrid Näslund (kds)
1995/96:Fi94 av andre vice talman Görel Thurdin (c)
1995/96:Fi95 av Carl-Johan Wilson och Kenth Skårvik (fp)

1995/96:Fi96 av Lisbeth Staaf-Igelström m.fl. (s)
1995/96:Fi97 av Barbro Westerholm m.fl. (fp)
1995/96:Fi98 av Kerstin Warnerbring (c)
1995/96:Fi99 av Karin Israelsson m.fl. (c)
1995/96:Fi100 av Margareta Andersson och Ingbritt Irhammar (c)
1995/96:Fi101 av Margitta Edgren (fp)

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

med anledning av prop. 1995/96:198 Ekonomisk-politiska åtgärder på
skatte- och avgiftsområdet

1995/96:Sk39 av Lars Hjertén (m)
1995/96:Sk40 av Carl Fredrik Graf (m)
1995/96:Sk41 av Lennart Fremling m.fl. (fp)
1995/96:Sk42 av Ingvar Eriksson (m)
1995/96:Sk43 av Lars Hedfors och Rolf Kenneryd (s, c)
1995/96:Sk44 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp)
1995/96:Sk45 av Bo Lundgren m.fl. (m)
1995/96:Sk46 av Lars Bäckström m.fl. (v)
1995/96:Sk47 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
1995/96:Sk48 av Frank Lassen (s)
1995/96:Sk49 av Kjell Ericsson m.fl. (c)
1995/96:Sk50 av Mats Odell m.fl. (kds)
1995/96:Sk51 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)
1995/96:Sk52 av Barbro Westerholm och Erling Bager (fp)
1995/96:Sk53 av Leo Persson och Jarl Lander (s)
1995/96:Sk54 av Peter Weibull Bernström (m)
1995/96:Sk55 av Åke Sundqvist m.fl. (m)

med anledning av prop. 1995/96:201 Vissa regional-politiska frågor

1995/96:A42 av Patrik Norinder (m)
1995/96:A43 av Hans Andersson och Ingrid Burman (v)
1995/96:A44 av Elving Andersson m.fl. (c)

Konstitutionsutskottets betänkande

1995/96:KU25 Några frågor om rättsprövning m.m.

Justitieutskottets betänkanden

1995/96:JuU19 Säkerhetsskydd
1995/96:JuU20 Teleoperatörernas skyldigheter vid hemlig teleavlyss-
ning och hemlig teleövervakning

Lagutskottets betänkande

1995/96:LU25 Ändringar i resegarantilagen

Utrikesutskottets betänkande

1995/96:UU16 Konventionen om skydd av personal i FN-insatser och
därtill anknuten personal

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Försvarsutskottets betänkanden
1995/96:FöU4 Rättslig reglering av samverkan för fred
1995/96:FöU5 Effektivare gränskontroll

Trafikutskottets betänkanden
1995/96:TU16 Ecomet
1995/96:TU17 Öresundsförbindelsen
1995/96:TU18 Vägverkets sektorsansvar inom vägtransportsystemet
m.m.

Bostadsutskottets betänkanden
1995/96:BoU10 De ekonomiska villkoren för det sent byggda bostads-
beståndet, m.m.
1995/96:BoU11 Nya regler för bostadsbidrag

10 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 2 maj

1995/96:196 av *Rune Berglund* (s) till miljöministern
Anslag till kalkning
1995/96:197 av *Hans Andersson* (v) till näringsministern
Sanering av gruvavfall i Garpenberg m.m.

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens
snabbprotokoll tisdagen den 7 maj.

11 § Anmälan om skriftliga frågor

Anmälades att följande skriftliga frågor framställdes

den 2 maj

1995/96:414 av *Anders Nilsson* (s) till utbildningsministern
Korttidsstudiestödet
1995/96:415 av *Elizabeth Nyström* (m) till näringsministern
Den elintensiva basindustrin

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbproto-
koll tisdagen den 7 maj.

12 § Anmälan om svar på skriftlig fråga

Anmälades att följande svar på skriftlig fråga inkommit
den 2 maj

1995/96:396 av *Carina Hägg* (s) till arbetsmarknadsministern
Könsperspektiv på arbetsmarknaden

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 7 maj.

13 § Kammaren åtskildes kl. 13.01.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Prot. 1995/96:90

3 maj

***Fel! Okänt
växelargument.***

Prot. 1995/96:90
3 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Innehållsförteckning

1 § Kompletteringsval till Valprovsnämnden	1
2 § Meddelande om frågestunden.....	1
3 § Meddelande om svar på interpellationer	2
4 § Svar på interpellation 1995/96:118 om häktet i Öster- sund	2
Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	2
Anf. 2 BERIT ANDNOR (s)	4
Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	5
Anf. 4 BERIT ANDNOR (s)	5
Anf. 5 GÖTHE KNUTSON (m).....	7
Anf. 6 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	7
Anf. 7 BERIT ANDNOR (s)	8
Anf. 8 GÖTHE KNUTSON (m).....	9
Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	9
5 § Svar på interpellation 1995/96:173 om villkoren för personaluthyrning.....	9
Anf. 10 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	9
Anf. 11 CHRISTEL ANDERBERG (m).....	10
Anf. 12 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	11
Anf. 13 CHRISTEL ANDERBERG (m).....	12
Anf. 14 PATRIK NORINDER (m)	13
Anf. 15 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	14
Anf. 16 CHRISTEL ANDERBERG (m).....	15
Anf. 17 PATRIK NORINDER (m)	15
Anf. 18 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	16
6 § Svar på interpellation 1995/96:181 om samordning av ombudsmän	17
Anf. 19 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	17
Anf. 20 JUAN FONSECA (s)	18
Anf. 21 GUSTAF VON ESSEN (m).....	19
Anf. 22 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	19
Anf. 23 JUAN FONSECA (s)	21
Anf. 24 GUSTAF VON ESSEN (m).....	21
Anf. 25 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	22

Anf. 26 JUAN FONSECA (s)	23
Anf. 27 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	23
7 § Svar på interpellation 1995/96:182 om integrationspoli-	
tiken	24
Anf. 28 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	24
Anf. 29 JUAN FONSECA (s)	25
Anf. 30 STEN ANDERSSON (m)	26
Anf. 31 GUSTAF VON ESSEN (m)	27
Anf. 32 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	28
Anf. 33 JUAN FONSECA (s)	29
Anf. 34 STEN ANDERSSON (m)	30
Anf. 35 GUSTAF VON ESSEN (m)	30
Anf. 36 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	31
Anf. 37 JUAN FONSECA (s)	32
Anf. 38 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	33
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	33
Ajournering	34
Återupptagna förhandlingar	34
9 § Bordläggning	34
10 § Anmälan om interpellationer	36
1995/96:196 av <i>Rune Berglund</i> (s) till miljöministern	36
Anslag till kalkning	36
1995/96:197 av <i>Hans Andersson</i> (v) till näringsministern	36
Sanering av gruvavfall i Garpenberg m.m.	36
11 § Anmälan om skriftliga frågor	36
1995/96:414 av <i>Anders Nilsson</i> (s) till utbildningsministern ..	36
Korttidsstudiestödet	36
1995/96:415 av <i>Elizabeth Nyström</i> (m) till näringsministern ..	36
Den elintensiva basindustrin	36
12 § Anmälan om svar på skriftlig fråga	37
1995/96:396 av <i>Carina Hägg</i> (s) till arbetsmarknadsmi-	
nistern	37
Könsperspektiv på arbetsmarknaden	37
13 § Kammaren åtskildes kl. 13.01.	37

Prot. 1995/96:90
3 maj
